

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ
КОНЦЕПТУ MUJER В ІСПАНСЬКИЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-і
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.051 романські
мови та літератури (переклад
включно), перша - іспанська
освітньо-професійної програми
Мова і література (іспанська)
Серебрякова Юлія Сергіївна

Керівник к.ф.н., доц. Телкова О.В.
(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент Стрюкова Н.О.
(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра романської філології і перекладу
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – іспанська
Освітньо-професійна програма Мова і література (іспанська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
СЕРЕБРЯКОВІЙ ЮЛІЇ СЕРГІЇВНІ

1.Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Лінгвокогнітивні
собливості репрезентації концепту Mujer в іспанській лінгвокультурі»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Телкова Оксана Василівна,
к.ф.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від 08 «квітня» 2021 року № 566-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 03.12.2021

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

теоретико-методологічні засади лінгвокогнітивного аналізу концепту;
словники іспанської мови.

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які
потрібно розробити):

1) визначити теоретичні і методологічні засади вивчення концепту MUJER;
2) описати типологію, класифікацію та структуру концептів; 3) розглянути
основні методики дослідження концепту для побудови власного алгоритму
дослідження; 4) встановити понятійні ознаки концепту MUJER за допомогою
лексико-семантичного та етимологічного аналізу слова-репрезентанта
концепту; 5) зробити опис перцептивно-образного та ціннісного складника
концепту MUJER шляхом концептуального аналізу

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	10.04.2021	10.04.2021
Розділ 1	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	25.04.2021	25.04.2021
Розділ 2	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	25.11.2021	25.11.2021
Висновки	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	30.11.2021	30.11.2021

6. Дата видачі завдання 27.01.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	березень 2021	виконано
2.	Написання вступу	квітень 2021	виконано
3.	Написання теоретичного розділу	травень 2021	виконано
4.	Добір фактичного матеріалу	червень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

Ю. С. Серебрякова
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

О. В. Телкова
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

О. В. Телкова
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Об'єктом дослідження є концепт MUJER в іспанській лінгвокультурі.

Мета роботи полягає у здійсненні аналізу засобів репрезентації концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі.

Теоретико-методологічні засади: наукові доробки вітчизняних й зарубіжних лінгвістів (В. І. Карасика, Ю. С. Степанова, С. Г. Воркачева, М. В. Піменової, А. П. Бабушкіна, Г. Г. Слишкіна, А. М. Приходька, О. О. Селіванової, З. Д. Попової, Й. А. Стерніна, М. М. Болдирєва, В. А. Маслової).

Отримані результати: В ході дослідження за допомогою дефініцій концепту MUJER ми виявили особливості лексичної репрезентації концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі. Проаналізували фразеологічний та переміологічний фонд іспанської мови. Жінка в іспанській фразеології представляється слабкою і не дуже розумною панянкою, яка любить багато базікати і надмірно брехати. В іспанській лінгвокультурі концепт жінка має бінарні характеристики, побудовані на опозиції. При її описі складаються такі пари антонімів: вірна дружина — стара діва, цнотлива — гуляща, красива — потворна. Іспанська жінка — це та жінка, яка може поєднувати у собі красу, розум, вірність, слухняність, та балакучість і потворність.

Наразі, сучасна іспанська жінка відрізняється від тої, яку ми уявляємо собі за цими прикладами. Суспільство починає відходити від мачізмів. Жінка споконвічно розуміється як дружина, мати тощо. Тепер її соціальна роль виходить за рамки цього стереотипного розуміння. Наприклад, одностатеві шлюби, які дозволені в Іспанії, або жінки в політиці. Сьогодні жінка не сидітиме вдома і присвячуватиметься сім'ї, сьогодні вона розвиває себе та свою кар'єру, що було неприпустимим раніше.

Ключові слова: *концепт, MUJER, лінгвокультурний концепт, фразеологізми, паремії*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ	7
1.1 До проблеми визначення поняття «концепту»	8
1.2 Структура і типологія концептів.....	18
1.3 Методика лінгвокогнітивного аналізу MUJER концепту в іспанській лінгвокультурі	26
РОЗДІЛ 2 РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ MUJER В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ.....	30
2.1 Лексикографічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі	30
2.2 Фразеологічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі	34
2.3 Пареміологічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі	43
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

До уваги сучасної лінгвістики потрапляють проблеми, пов'язані з відображенням національної культури та історії у мовах. Роль мови, як одна з основних ознак нації, виражає культуру народу, який нею говорить. Мова віддзеркалює як матеріальні сторони життя народу: географічне положення, клімат, побут, так і духовні сторони носіїв мови: мораль, систему цінностей, менталітет, національний характер. Когнітивна лінгвістика досліджує ментальні процеси, що відбуваються при сприйнятті, осмисленні, пізнанні дійсності свідомістю, а також види та форми їх ментальних репрезентацій. У сучасній когнітивній лінгвістиці стрижневим стає поняття «концепт», яке як термін все частіше використовується дослідниками, котрі розглядають проблеми мовного подання когніцій. Саме це ключове поняття відрізняє когнітивну лінгвістику від інших напрямів дослідження семантики.

У вітчизняному мовознавстві проблемами когнітивної лінгвістики займаються М. Болдирєв, О. Воробйова, С. Жаботинська, Т. Радзієвська, О. Кубрякова, В. Манакін, Т. Монахова, М. Кочерган, О. Селіванова З. Попова та ін. Разом із тим у наукових колах немає однозначного визначення сутності та природи даного феномена, а також однозначної його оцінки. Одні вчені оцінюють когнітивну лінгвістику позитивно, інші негативно. Ряд учених когнітивну лінгвістику розглядає як складову частину антропоцентричної парадигми, інші ж трактують як самостійну парадигму мовознавства.

Актуальність даного дослідження визначається постійним інтересом сучасної лінгвістики до проблем мовної репрезентації різноманітних когнітивних структур, у тому числі таких складних ментальних утворень, як концепт. Увага до концепту MUJER відзначається тим, що він недостатньо досліджений на матеріалі іспанської мови.

Об'єктом дослідження є концепт MUJER в іспанській лінгвокультурі.

Предметом дослідження є мовні та мовленнєві засоби репрезентації концепту **MUJER** як засіб відображення народних уявлень про жінку в контексті іспанської культури.

Мета дослідження полягає у здійсненні аналізу засобів репрезентації концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі. Мета зумовила необхідність вирішення наступних конкретних **завдань**:

- 1) ознайомитися з проблемами визначення концепту в сучасній лінгвістиці;
- 2) виявити особливості структури концепту як ментального утворення;
- 3) розробити методикау лінгвокогнітивного аналізу концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі;
- 4) проаналізувати лексикографічну профілізацію концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі;
- 5) вивчити пареміологічну профілізацію концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі;
- 6) дослідити фразеологічну профілізацію концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі.

Матеріалом стали лексичні одиниці, паремії, фразеологізми у кількості 363 одиниць, вибрані методом суцільної вибірки зі спеціальних лінгвокультурологічних, довідкових, лексикографічних джерел, фразеологічних словників.

Для досягнення поставлених завдань в роботі використовувалися такі загальнонаукові **методи**, як аналіз і синтез під час опрацювання теоретико-лінгвістичного матеріалу з теми дослідження, а також емпіричні: метод суцільної вибірки для відбору фактичного матеріалу, комплексний метод концептуального аналізу, до складу якого входили: метод семантичного аналізу лексичних одиниць, метод контекстуального та компонентного аналізу.

Методологічною базою дослідження є наукові доробки вітчизняних й

зарубіжних лінгвістів (В. І. Карасика, М. В. Піменової, Ю. С. Степанова, З. Д.Попової, Г.Г.Слишкіна,Й. А.Стерніна, В. А.Маслової).

Наукова новизна роботи полягає у спробі власного дослідження концепту **MUJER**, побудованого на розгляді окремих лексем, що ілюструє специфіку культури і уявлень про мораль, систему цінностей, менталітет іспанського народу.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що наша робота збагачує дослідницький досвід сучасної іспаністики новими знаннями про концепт **MUJER** і його репрезентацію в сучасній іспанській мові. Отримані результати поглиблюють уявлення про функціонування одиниць на позначення концепту, а саме паремій, фразеологізмів та лексем та можуть бути використані в освітньому процесі, зокрема в теоретичних та практичних курсах лексикології, мовної комунікації та лінгвокультурології

Апробацію результатів здійснено на студентській конференції «Різдвяні читання» факультету іноземної філології Запорізького національного університету (Запоріжжя 2021). Основний зміст роботи представлено у тезах і подано до друку.

1. Серебрякова Ю. Лінгвокогнітивні особливості репрезентації концепту *Mujer* в іспанській лінгвокультурі. Різдвяні студентські наукові читання: *Vita in lingua*: Матеріали XIII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 10 грудня 2021 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. (Подано до друку).

Структура роботи: дане дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про концепт, особлива увага приділяється визначенню лінгвокогнітивного аналізу концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі.

Другий розділ містить власний аналіз лексичних, пареміологічних та метафоричних одиниць сучасної іспанської мови із компонентом **MUJER**.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок– 60, кількість використаних джерел– 70.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ

1.1 До проблеми визначення поняття «концепту»

Проблема зв'язку мови й мислення завжди посідала одне із центральних місць у лінгвістиці. На сучасному етапі розвитку науки завдяки зростаючій інтеграції з суміжними науковими дисциплінами й залученню нових даних із таких дисциплін, як психологія й інформатика, з'явилася можливість по-новому поглянути на цю фундаментальну проблему.

До середини ХІХ ст. проблема взаємозв'язку мови і мислення розглядалася переважно в її філософському аспекті. У мовознавстві першим, хто поставив цю проблему в центр своїх досліджень, був видатний лінгвіст і мислитель В. Гумбольдт, який висунув припущення про визначальний вплив розумової діяльності на діяльність мовну. Мова, за В. фон Гумбольдтом, – це не просто інструмент для вираження думки, а й засіб її формування, що впливає на сам процес мислення [Гумбольдт 2000, с. 400].

Одночасно з теоретичною розробкою питання про природу лексичного значення у психології велася робота в області природи мисленнєво-мовленнєвої діяльності людини. У 1930–50-і Л.С. Виготським було підтверджено гіпотезу про діалектичну єдність мови і мислення у дорослої людини і доведено взаємний вплив одного на інше: внутрішнє мовлення впливає на розумові процеси, а пізнавально-розумова діяльність, у свою чергу, формує лінгвокогнітивні структури, що є основою мовної діяльності [Виготський 2008, с. 132-145].

Пізніше, семасіологічний і ономасіологічний напрями в лексикології, дослідження понятійних категорій, вивчення лексико- і функціонально-семантичних полів, пошуки «семантичних примітивів» як когнітивної

першооснови природних мов дозволили виробити відповідний методологічний інструментарій і накопичити величезний та різноманітний мовний матеріал для усвідомлення шляхів і способів ментального освоєння людиною світу. [Вежбицкая 2001. с. 462].

Сучасний науковий світ виявляє зацікавленість проблемою функціонування мовних одиниць в аспекті взаємодії мови, людини і культури. Усе більшої популярності сьогодні набуває дослідження змісту мовного знаку. Так у 90-х р.р. ХХ ст. у складі когнітивної лінгвістики з'являється нова галузь – лінгвоконцептологія, в основу якої лягло дослідження концептів.

Концепт термін, що належить до терміносистем багатьох гуманітарних наук: філософія, лінгвістика, літературознавство, культурологія тощо. У науковій літературі є безліч дефініцій цього поняття, адже воно є одним з ключових для дослідження мовної картини світу.

На сьогодні не існує єдиного визначення поняття «концепт», адже різні дослідники трактують його по-різному, що створює велику кількість визначень. Термін “концепт” походить з латини: *conceptus* - поняття від *conspicere* - збирати, вбирати у себе; представляти; уявляти, формулювати; утворювати. Дослідники пов'язують зародження вчення про концепт із працями філософа П. Абеляра: в основу його філософських теорій покладена ідея висловлювання, осмисленого як концепт. Концепт, на думку П. Абеляра, це зв'язок певного явища або предмету з висловлюванням про нього; це універсалія, адже саме мовне висловлювання охоплює всі можливі смисли та значення [Балатова 2007, с. 38].

Хоча термін «концепт» вже досить давно міцно закріплений та активно використовується в сучасній лінгвістиці, до цього часу не існує єдиного його визначення, адже існує декілька розумінь та підходів до цього поняття.

Численність дефініцій концепту стала причиною багатьох дискусій, передусім у питанні вербалізації концепту. Ця проблема розділила науковців на декілька таборів: перші зійшлись на думці про можливість повної вербалізації концепту [Бабушкін 1996, с. 104], інші вважають, що концепт

має виключно невербальну природу : концепт - це чистий смисл, що не набув мовних форм як першосмисл [Колесов 2004, с.156].

Одним із перших до дослідження концептів звернувся С. Аскольдов (виокремив основні функції концептів). Дослідник називає концепт розумовим утворенням, що в процесі реалізації думки заміщає безліч предметів того самого роду та дій [Аскольдов 1980, с. 10-15]. Д. Лихачов, узявши за основу міркування С. Аскольдова, запропонував вважати концепт алгебраїчним вираженням значення, яким носії мови оперують в усному і писемному мовленні [Лихачев 1993, с. 3-9]. Таким чином, у руслі досліджень С. Аскольдова та Д. Лихачова можемо вважати концепт умістилищем значного обсягу інформації у пам'яті та свідомості людини.

Р. М. Фрумкіна визначає концепт як «ментальну сутність» із позицій психолінгвістики: «Але якщо концепт - об'єкт ідеальний, тобто існуючий у нашій психіці, то слід замислитися над тим, як співвідносяться між собою ментальні утворення, що відповідають одному концепту, у психіці різних людей». Природно думати, що за одним і тим самим іменем (словом) у психіці різних осіб можуть стояти різні ментальні утворення. Тим самим, не тільки різні мови «концептуалізують» (тобто відбивають) дійсність по різному, але за одним і тим самим словом однієї мови у думках різних людей можуть стояти різні концепти» [Фрумкіна 1992, с. 15].

Поняття концепту поки що у мовознавстві не має однозначного визначення. Одні вчені під концептом розуміють підстановки значень, що полегшують спілкування і тісно пов'язані з людиною та її національним, культурним, професійним, віковим досвідом [Аскольдов 1980, с. 4]. Інші вважають, що концепт - це все те, що ми знаємо про об'єкт [Білоноженко 1993 с. 97].

На думку Ю. Степанова, концепт - основний осередок культури у ментальному світі людини; «жмуток» уявлень, понять, знань, асоціацій, переживань. У ньому можна прослідкувати такі визначальні риси: вихідна форма (власне внутрішня флексія самої назви), концентрована представлена

історія і сучасні асоціації, оцінки тощо. Ю. С. Степанов, аналізуючи концепти «8 березня» і «23 лютого», приходять до висновку про те, що структура концепту «шарувата» і кожен шар є «осадам» культурного життя різних епох. Найменш актуальний зміст нерозривно пов'язаний з «внутрішньою формою», він піднімає «з дна» ситуацію народження слова, акт номінації об'єкта дійсності, думка і образ, народжений називає суб'єктом. У похідних словах «внутрішня форма» логічна і зрозуміла, а в непохідних словах вона стає відомою тільки в результаті звернення до етимологічного словника. Другий «шар» в значенні концепту Ю.С. Степанов називає «історичним». Останнім, найбільш активним і актуальним, є сучасний шар концепту. Всі виділені культурні нашарування в структурі концепту не існують ізольовано один від одного, між ними встановлюється певна спадкоємність, вони можуть являти собою приклад еволюції ментальних уявлень носіїв певної культури. Суть цієї еволюційної теорії різних слів концепту полягає в тому, що значення слів змінюються в залежності від переходу імені з одного предмета (або дії) на інший предмет, який замінив перший предмет в тій же самій або схожій функції [Степанов 1993, с. 43].

В. І. Карасик визначає концепт як багатостороннє смислове утворення, в якому можна виділити ціннісну, образну і понятійну сторони. Вчений зазначає, що про концептах слід говорити в тому випадку, якщо дана область осмислюється в мовній свідомості і отримує позначення одним словом [Карасик 1997, с. 109].

Цінним в підході В. І. Карасика є розгляд концепту як окремої оперативної одиниці різного обсягу, а не як компоненту єдиного концепту:

- активний шар: під цим поняттям вчений розуміє головні актуальні ознаки, відомі кожному носію культури і значущі для нього, які входять до загальнонаціонального концепту;
- пасивний шар містить додаткові ознаки, актуальні для окремих носіїв культури, вони належать концептосферам окремих субкультур;

— внутрішня форма концепту, звичайно, не усвідомлювана в повсякденному житті, відома лише спеціалістам, але вона визначає зовнішню, знакову форму вираження концептів. Для більшості носіїв культури вона не є частиною концепту, а лише одним із детермінованих його культурних компонентів [Карасик 1997, с. 3].

І. Штерн розглядає концепт із позиції психолінгвістики, характеризуючи його як ментальний прообраз. Вважає, що концепт має два боки – мовний і психічний. Для психіки концепт – «ідеальне» утворення, образ, що втілює зумовлені культурою уявлення про світ, являючи собою прототип групи похідних понять; для мови концепт – утворення, що має певне ім'я [Штерн 1998, с.191-194].

А. Вежбицька твердить, що концепт – об'єкт світу «Ідеальне», який має ім'я і відбиває певні культурно-зумовлені уявлення людини про світ «Дійсність», що дана нам у мисленні не безпосередньо, а через мову. Науковці виділяють у концепті такі основні його аспекти, як знання, культуру і психологію, оцінку, що покладені в основу дефініційної моделі [Вежбицька 2001, с. 462].

О. Залевська, зазначає, що концепт – поняття, яке не можна відстежити безпосередньо. Дослідниця стверджує, що під час систематичного користування мовою у свідомості її носія успішно формується ціла система різних концептів. Крім того, можливий і зворотній процес: ті чи інші концепти можна вичленувати з ментальної сфери – чим безпосередньо і займаються психолінгвісти, старанно й глибоко аналізуючи наявний мовний матеріал. О. Залевська зазначає, що концепт може існувати як надбання окремого індивіда і як певний універсальний варіант, що функціонує у колективній свідомості суспільства чи представників унікальної народної культури. Концепт, за дослідницею, є базовим перцептивно-когнітивно-афективним утворенням динамічного характеру, що підпорядковується закономірностям психічного життя людини і, внаслідок цього, за багатьма параметрами відрізняється від понять і значень як продуктів наукового опису

з позицій лінгвістичної теорії [Залевська 2001, с.39].

В. Жайворонок, аналізуючи концепти, називає ментальні одиниці «концептами історико-культурної свідомості народу», виділяючи у їхній структурі образність і етносимволіку. Учений розглядає їх як специфічні мовні одиниці, наповнені етнокультурним смислом, що найчастіше виникають і функціонують у культурному контексті, позначаючись експресивністю, образністю, символічністю [Жайворонок 2002, с. 48].

Як стверджує К. Ю. Голобородько, намагання дати цілісний опис концепту пов'язане з проблемою розмежування цього терміна з такими як поняття, значення, лексичне значення, сема, денотат та ін., а також опису співвідношень концепту з такими поняттями як образ, символ, архетип, міфологема [Голобородько 2002, с. 5].

Концепт є своєрідністю, яка підкреслює відтінок кожного твору, надаючи йому повноти та колоритності. За участю обмеженого набору семантичних універсальних елементів можна виявити все розмаїття народжених людиною ідей -концептів, що знаходять втілення в лексичних одиницях, ціннісних орієнтаціях, специфічних для тієї чи іншої культури [Карасик 2005, с. 56].

О. Єфименко характеризує концепт як локалізоване ментальне утворення, що відбиває реально існуючий, предметний, об'єктивний світ, маючи широкий зміст, який охоплює різні вияви явища в картині оточуючої дійсності і слова у системі певної мови [Єфименко 2005, с. 2-3].

У концепції нового семантичного словника акад. Н. Ю. Шведової представлено таке визначення даного наукового поняття: «Концепт – це змістовна сторона словесного знака (значення - одне або якийсь комплекс найближче пов'язаних значень), за яким стоїть поняття (тобто ідея, яка фіксує суттєві «умосяжні» властивості реалій і явищ, а також відносин між ними), що належить до розумової, духовної або життєво важливої матеріальної сфери існування людини, вироблене і закріплене суспільним досвідом народу, що має в його житті історичні корені, соціально і суб'єктивно

осмислюване і через ступінь такого осмислення співвідносно з іншими поняттями, найближчі з ним пов'язаними або, в багатьох випадках, йому протиставляється. Поняття, що лежить в основі концепту, має свій власний потенціал, воно здатне диференціюватися: елементарне відображення цієї здатності словники показують як тенденцію до утворення різноманітних словесних відтінків і переносів» [Шведова 2005, с. 303].

Незважаючи на розмаїття трактувань концепту, методів його дослідження та способів репрезентації, єдиного підходу до розв'язання проблеми концепту не вироблено, відсутнє також його однозначне

тлумачення. Виходячи з цього, актуальними лишаються питання структури концепту і можливостей його моделювання, питання про співвідношення концепту зі значенням мовного знака тощо [Юрченко 2008, с. 269].

В. Маслова визначає концепт як специфічне семантичне утворення («ментальна сутність»), що має лінгвокультурні особливості та характеризує представників певної етнічної культури. Слугуючи відображенням народного світобачення, концепт є маркером мовної картини світу, вбираючи в себе значення слова, особистий і національно-історичний досвід [Маслова 2011, с. 47]. Експлікація смислу того чи іншого концепту доступна лише мовознавцеві, який чудово розуміє і здатен пояснити живе, народне мовлення.

Будучи водночас і основною одиницею концептології, і лінгвокультурології, концепт вирізняється неоднозначністю та суперечливістю свого тлумачення. Як вже було зазначено, «концепт» походить від латинського «conceptus», що в перекладі означає «думка, уявлення, поняття» і первинно було використовуване як термін логіки й філософії. На думку В. Колесова, під концептом слід розуміти не conceptus у його прямому значенні, а conceptum, що в перекладі означає «зародок», «зернятко», з якого в процесі комунікації виростають різні уявлення та змістові форми [Колесов 2014, с. 156-178].

Сукупність концептів утворює концептосферу певного народу й, відповідно, його картини світу. Основне завдання лінгвокогнітивного осмислення - прагнення встановити закономірності, що пов'язують структуру мови з ментальними процесами в мисленні людини. Ці закономірності впливають із показань подібностей і відмінностей мисленевих сутностей, з одного боку, та реконструкції роботи «когнівних» механізмів уживання й розвитку мови – з іншого [Полюжин 2015, с. 223].

У сучасному мовознавстві лінгвісти виділяють три основні підходи до розуміння поняття «концепт»: лінгвістичний (С. О. Аскольдов, В. М. Телія, Д. С. Лихачов, В. В. Колесов). Вони вважають, що оскільки концепт існує для кожного словникового значення, то його слід розглядати як алгебраїчний вираз значення. Загалом, прихильники цього напряму розуміють концепт як увесь потенціал значення слова разом з його конотативним елементом; когнітивний (З. Д. Попов, Й. А. Стернін, О. С. Кубрякова). Його послідовники визначають концепт як явище ментального характеру. Представники когнітивного підходу зараховують концепт до розумових явищ та тлумачать його як оперативну змістовну одиницю пам'яті, ментального лексикону; культурологічний (Ю. С. Степанов, Г. Г. Слишкін). В інтерпретації прихильників третього підходу явище концепту постає як головний осередок культури в ментальному світі людини. Науковці, які дотримуються цього підходу, переконані, що при вивченні концепту, увагу слід приділяти культурній інформації яку він передає. Концепт тут визначається як базова одиниця культури і є її концентратом [Заньковська 2015, с.102-104].

Лінгвокультурний концепт як носій та одиниця структурування культурно значущої інформації в текстах має трикомпонентну структуру, а саме: образну, поняттєву та ціннісну складові, де остання виступає його вирізняльною рисою. Існують різні класифікації лінгвокультурних концептів залежно від їхньої тематики, належності, функціонування тощо. Лінгвокультурний концепт має широке коло засобів вербалізації, які

уможливлюють реконструкцію ціннісної картини світу певної національно-етнічної спільноти. Вивчення зовнішніх зв'язків між концептами, їхніх типологій, ієрархічних систем тощо вимагає розгляду таких понять як «концептосфера», «концептополе» та «концепт».

Лінгвокогнітивний і лінгвокультурний підходи до розуміння концепту не заперечують один одного, оскільки розгляд концепту як ментального утворення у свідомості індивіда – це вихід на концептосферу мовної спільноти, що є показником рівня її культурного розвитку. І навпаки, розгляд концепту як репрезентанта культури є напрямом руху в науковому дослідженні від колективного до індивідуального досвіду. Різниця цих підходів, інакше кажучи, полягає у напрямі векторами щодо індивіда: лінгвокогнітивний підхід – це напрям розгляду, що прямує від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний – від культури до індивідуальної свідомості.

Лінгвокультурний підхід до розуміння концепту полягає в його визнанні базовою одиницею культури, її зосередженням. Ю. С. Степанов зауважує, що в структуру концепту входить і чинник культури, до якої належить – вихідна форма (етимологія), зведена до основних ознак змісту історії; сучасні асоціації, оцінки та ін. [Степанов 1997 с. 456].

Головне в лінгвокультурологічному підході до розуміння концепту те, що він визнається базовою одиницею етнокультури. На думку В. І. Карасика, концепт є основною одиницею лінгвокультурології, де він розглядається як «багатовимірне смислове утворення, в якому виділяються ціннісна, образна й понятійна сторони» [Карасик 2004 с. 390].

М. Полюжин вважав, що лінгвокогнітивний і лінгвокультурний підходи до розуміння концепту не взаємозаперечують один одного, оскільки розгляд концепту як ментального утворення у свідомості індивіда – це вихід на концептосферу мовної спільноти, що є показником рівня її культурного розвитку. І навпаки, розгляд концепту як репрезентанта культури є напрямом руху в науковому дослідженні від колективного до індивідуального досвіду.

Інакше кажучи, ці підходи розрізняються векторами щодо індивіда: лінгвокогнітивний підхід – це напрям розгляду, що прямує від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний – від культури до індивідуальної свідомості. Зазначені напрями розгляду – дослідницькі прийоми, а не цілісні багатовимірні процеси [Полюжин 2015, с. 223].

Підсумовуючи, аналіз теоретичних джерел показує, що утверджені в мовознавстві підходи до тлумачення поняття "концепт" дозволяють з нових позицій розглядати закономірності та особливості кореляції мови, свідомості та культури, а, отже, відкривають і нові аспекти взаємодії когнітивного мовознавства, лінгвокультурології, психології, культурології, філософії. Також з'являється можливість розширити рамки змістовного аналізу мовних явищ, що додає значно більшу глибину і ефективність семантичним дослідженням. Дефініцій поняття "концепт" в науковій літературі вже досить багато. При всій різноманітності варіантів тлумачення "концепт" одностайно визнається одиницею ментального простору. Він структурує знання про світ і відображає національну специфіку членування світу.

Всі наведені вище визначення не виключають одне одного, а лише підкреслюють різноманітні способи формування концепту. Таким чином, процес формування концепту – це процес скорочення результатів пізнання дійсності до меж пам'яті людини та співвіднесення їх з вже раніше засвоєними культурними цінностями, вираженими в релігії, ідеології, мистецтві тощо.

У нашому дослідженні ми вирішили послуговуватися визначенням «концепт», наведеного С. Воркачевим, тому що, на наш погляд, воно є водночас найбільш структурованим та всеохоплюючим: «Концепт – це термін, який поєднує лексикографічну і енциклопедичну інформацію, «найближче» і «найвіддаленіше» значення слова, знання про світ і про суб'єкт, який його пізнає» [Воркачев 2004, с. 7]. Також нам імпонує ще одне визначення лінгвіста, що більш конкретно описує концепт як предмет саме лінгвістичного дослідження: «Концепт – це культурно відмічений

вербалізований зміст, ще представлений в плані вираження цілою низкою своїх мовних реалізацій, що формують відповідну лексико-семантичну парадигму» [Воркачев 2004, с. 10]

Схема 1.1 Тракткування поняття «концепт»

Підсумовуючи, ми можемо виділити трактування поняття «концепт», за допомогою даної схеми. Ми можемо зазначити, що концепт – це ментальна одиниця, елемент свідомості, який відіграє роль посередника між культурою й мовою. Саме у свідомість надходить культурна інформація, де вона фільтрується, переробляється, систематизується та формується у вигляді концепту, відповідає за вибір мовних засобів, що передають інформацію в конкретній комунікативній ситуації для реалізації певної комунікативної мети.

1.2 Структура і типологія концептів

В сучасній лінгвістиці наявні різні підходи до його вивчення концепту,

які зводяться до розмежування між лінгвокогнітивним і лінгвокультурним підходами. При лінгвокогнітивному концепт визначається як одиниця ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання та досвід людини; оперативна й змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, усієї картини світу, відображеної в психіці людини.

Із позицій когнітивної лінгвістики концепт розглядається як заміник поняття, натяк на можливе значення і як відображення набутого мовного досвіду людини. Інакше кажучи, концепт у такому ракурсі трактується як індивідуальне розуміння, на відміну від колективного, яким виступає закріплене в словнику значення. Концепт розглядається як уявлення про ті смислові ознаки, які з'являються в свідомості людини у процесі мислення та які відображають зміст досвіду та знань, набутих нею у процесі її пізнання світу. Дослідники виокремлюють такі умови формування концепту в свідомості людини:

- безпосереднього чуттєвий досвід в сприйнятті світу органами чуттів;
- дії людини, орієнтованої на виконання якого-небудь завдання в процесі її предметної діяльності;
- мисленнєва взаємодія людини з іншими, уже наявними в її свідомості концептами, що можуть упорядкувати низку нових;
- мовленнєве спілкування (концепт можна пояснити людині в мовній формі, наприклад, у процесі навчання);
- самостійне набування сукупності знань про дійсність [Воркачев 2004, с.15].

Звідси випливає, що концепт є квантом набутого знання про сукупність конкретно-образних (зорових, слухових, смакових, дотикових, нюхових), понятійних, прототипних, гештальтних (образних), асоціативних, сценарних та інших елементів у свідомості людини.

Основу більшості сформованих в сучасній лінгвістиці підходів до

виявлення структури концепту становить положення про те, що він репрезентується семантичними структурами (різного рівня складності і абстрактності) і одиницями лексичної системи мови. Багат шаровість концепту зумовлена присутністю в його структурі декількох якісно відмінних складових (шарів, вимірювань, компонентів, рівнів та ін.). Думки дослідників розходяться тут лише щодо кількості та характеру останніх.

В. І. Карасик розглядає концепт як складне лінгвістичне утворення, що має понятійну основу, внутрішню форму, дистрибутивні якості, валентні зв'язки і культурологічні якості. Він виокремлює три сторони в структурі концепту: поняттєву – означення концепту в мові; образну – сприйняття предметів через органи чуття або пам'ять; ціннісна сторона визначається актуальністю концепту для людини і суспільства [Карасик 1997, с. 29].

Цінним в підході В. І. Карасика є розгляд концепту як окремої оперативної одиниці різного обсягу, а не як компоненту єдиного концепту:

— активний шар: під цим поняттям вчений розуміє головні актуальні ознаки, відомі кожному носію культури і значущі для нього, які входять до загальнонаціонального концепту;

— пасивний шар містить додаткові ознаки, актуальні для окремих носіїв культури, вони належать концептосферам окремих субкультур;

— внутрішня форма концепту, звичайно, не усвідомлювана в повсякденному житті, відома лише спеціалістам, але вона визначає зовнішню, знакову форму вираження концептів. Для більшості носіїв культури вона не є частиною концепту, а лише одним із детермінувальних його культурних компонентів [Карасик 1997, с. 3].

І.А. Стернін і З.Д. Попова розробляють польову модель концепту. Виходячи з того, що значення слова має польову структуру (архісема в ядрі, диференціальні семи на ближній периферії, приховані семи на далекій периферії), автори роблять висновок, що концепт має багат шарову організацію, яка може бути виявлена за допомогою аналізу репрезентують її мовних засобів [Попова 2001, с. 42].

С.Г. Воркачов, приймаючи підхід В.І. Карасика до моделювання структури концепту в цілому, виділяє в семантичному складі лінгвоконцепта, крім образної, ціннісної та понятійної, також значиму складову, «яка визначається місцем, яке займає ім'я концепту в мовній системі» [Воркачев 2004, с. 7].

Г.Г. Слишкін вибудовує асоціативну модель концепту, вважаючи, що в процесі його функціонування відбувається безперервна номінація і реномінація об'єктів, поява нових і втрата старих асоціативних зв'язків між мовними одиницями і номінується об'єктами. При такому підході основною характеристикою інтразони концепту (сукупності входять до концепт асоціацій) є номінативна щільність концепту, а основною характеристикою екстразони (сукупності вихідних асоціацій) - метафорична диффузність [Слишкін 2004, с. 60].

В. Карасик висуває також ідею багатомірності концепту, розрізняючи в ньому раціональні та емоційні, абстрактні й конкретні компоненти. «У такому плані, - вважає він, - протиставляються:

- об'єктивний потенційний зміст або концепт;
- змістовий мінімум, що переважно поданий у словниковій дефініції та слугує для актуалізації концепту, але для актуалізації завжди часткової та суб'єктивної стосовно змістового потенціалу;
- конкретизація змістового мінімуму, яка виявляється в тематизації, що залежить від досвіду людини, оскільки чим освіченіша людина, тим ближчий тематизатор до змістового мінімуму в ідеальному зразкового мовця;
- прагматизації (досвід людей різний: що відчуває один, не обов'язково відчує інший; сюди належать статусно-рольові, етноспеціальні обертони мовних реалій) [Карасик 2004, с. 7].

За визначенням Ю.С. Степанова, структура концепту включає всі складові поняття, і, крім того, в структуру концепту входить все, що робить його фактом культури - вихідна форма; стиснена до основних ознак змісту

історія; сучасні асоціації, оцінки тощо [Степанов 2004, с. 40].

Ю.С. Степанов визначає структуру концепту як багат шарову, оскільки в ній предсталвені:

- «актуальний шар» концепту,
- «пасивні» ознаки, які є вже неактуальними, «історичними»,
- «внутрішню форму концепту», або етимологічні ознаки

[Степанов 2004, с. 991].

О.С. Кубрякова описує концепт як одиницю ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання та досвід людини; як оперативну змістовну одиницю пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, усієї картини світу, відображеної в людській психіці [Кубрякова 2006, с. 416].

Подібної точки зору дотримується І.А. Стернін, визначаючи концепт як дискретну ментальну освіту, що є базовою одиницею розумового коду людини, що володіє відносно впорядкованою внутрішньою структурою, що є результатом пізнавальної (когнітивної) діяльності суспільства і несе комплексну енциклопедичну інформацію про предмет, що відображається, або явище, про інтерпретацію відношенні суспільної свідомості до цього явища або предмета [Стернін 2005, с. 258].

Сьогодні в лінгвістиці то наголошують на недоцільності стратифікації концепту, то обстоюють думку про його структурованість, наполягаючи водночас на нечіткому характері цієї структури, її розмитості [Мацьків 2007, с. 19].

За ознакою розвитку структури концепти поділяють на ті, що розвиваються (активно використовуються, розширюють свою структуру новими ознаками), і ті, які застигли (їхня структура не доповнюється новими ознаками, що пов'язано передусім із зникненням реалій, ілюстрацією цього є перехід слова-репрезентанта з активного лексикону у пасивний) [Пименова 2007, с. 82].

На думку А. М. Приходька, структура концепту – тришарова: 1) ядро –

поняттєвий складник; 2) перцептивно-образний складник; 3) ціннісний (валоративний складник). Поняттєвий субстрат концепту відображає його денотативну співвіднесеність з концептуальним референтом. Поняттєвий субстрат концепту становить фактуальну інформацію – пропозиційне знання, що спирається на мовну фіксацію (опис, визначення, дефініцію). Він може бути описаний за допомогою дефініційно-компонентного аналізу номінантів концепту. Перцептивно-образний адстрат – це ті знання, образи та асоціації, які виникають у свідомості у зв'язку з тим чи іншим денотатом. Він формується на підставі узагальненого образу, в якому закладені індивідуальний досвід і колективне знання. Ціннісний/валоративний епістрат – найголовніша іпостась концепту, зумовлена ставленням до нього, яке за визначенням має бути позитивним, оскільки спирається на ті духовні імпульси, які оживають у свідомості людини завдяки її належності до того чи іншого лінгвокультурного колективу [Приходько 2008, с. 23].

Окрім ціннісного складника, на думку М.Полюжина у структуру культурного концепту входять понятійний та образний елементи. Понятійний елемент формується наявною інформацією про реальний або уявлюваний об'єкт, що слугує основою для утворення концепту. Поняття є цілісною сукупністю суджень, у яких що-небудь стверджується про відмінні ознаки досліджуваного об'єкта і ядром якого виступають судження про найбільш загальні й водночас суттєві ознаки певного об'єкта. Це своєрідний підсумок пізнання предмета або явища, на який завжди реагують носії культури [Полюжин 2015, с. 225].

Образний компонент концепту міститься в словах чи висловах, які вжиті в переносному значенні, вирізняються своєю силою, яскравістю, барвистістю тощо. До них належать метафори, метонімії, епітети та інші тропи [Полюжин 2015, с. 225].

Беззаперечним досягненням в лінгвокогнітології вважають створення типологій концептів. Не існує єдиної узгодженої типології, адже критерії до класифікації різняться. Основними критеріями класифікації концептів

вважають такі: середовище буття та/або актуалізації, зміст самого концепту, його універсальність або специфічні ознаки, місце в ієрархії або питома вага в концепто-системі, ступінь варіативності, формат актуалізації та ін. Варто зазначити, що цей список критеріїв незавершений, і дозволяє вносити до нього доповнення та уточнення [Воробйова 2011, с. 59].

Вербальний аспект концептів також породжує їхні диференціації. А. Бабушкін розрізняє лексичні та фразеологічні концепти. Такий поділ вимагає уточнення: правильніше було б сказати концепти, вербалізовані лексичними чи фразеологічними засобами мови [Бабушкін 1997, с. 77]. Ці типи невикликають сумнівів у дослідників. Дискусійним постає виокремлення синтаксичних концептів: їх характеризують як типові пропозиції, застигли у структурі простого речення [Попова 2001, с. 82].

На думку А. Вежбицької, оскільки людина може думати певною мовою, так само вона може і відчувати цією мовою, а не іншою. Вона визначає концепти-автохтони (ті, що містять загальні національні складники) і протоконцепти (універсальні концепти) [Вежбицька 2001, с. 23].

За смисловим обсягом, або ступенем внутрішньоструктурної організації, концепти поділяють на макроконцепти (багатовимірні, складні), що мають розгалужену асоціативно-вербальну сітку смислових зв'язків, і мікроконцепти (одновимірні, прості), семантична сітка яких структурується лише в якомусь одному напрямку; базові (ключові, основні, домінантні, опорні, найважливіші) вирізняються на основі ієрархічної організації як ментальні одиниці загальнопоняттєвого рівня. Концепти також розподіляють за способом відображення дійсності на репродуктивні (відтворювані, онтологічні), що виявляють безпосереднє наочне відображення дійсності, та продуктивні (творчі, метафоричні) – як вияв опосередкованого відображення дійсності [Іващенко 2004, с. 61].

Трьохчленну класифікацію концептів обстоює М. Піменова, розподіляючи всі репрезентовані у мові концепти на три поняттєві класи: базові концепти, концепти-дескриптори та концептирелятиви. Базові –

космічні, соціальні та психічні (духовні) – формують основу мови й усієї картини світу. Клас космічних концептів охоплює субкласи концептів: а) метеорологічні ; б) біологічні ; в) ландшафтні; г) предметні. Клас соціальних концептів утворюють: а) концепти країн; б) соціального статусу; в) національності ; г) влади та управління ; г) інтерперсональних стосунків; д) моральні, або етичні, концепти; е) концепти занять; є) релігійних понять. Клас психічних (духовних) концептів формують концепти внутрішнього світу: а) характеру ; б) емоцій; в) ментальності. Концепти-дескриптори пояснюють базові концепти. Серед них розрізняють: дименціональні (категоризують різні виміри: розмір, об'єм, тощо); квалітативні (виражають якість: тепло-холод); квантитативні (виражають кількість: один, багато). Концепти-релятиви реалізують типи відношень: концепти-оцінки (смачно-несмачно); концепти-позиції (близько-далеко); концепти-привативи (свій-чужий, включати-виключати) [Пименова 2007, с. 81].

Маслова В. А. обґрунтовує поділ концептів на прості (представленні одним словом) і складні (словосполученням чи реченням). Також концепти можуть бути стійкими (мають у мові постійні засоби репрезентації, актуальні для мислення та комунікації, регулярно вербалізовані) та нестійкими (не мають закріплених засобів вербалізації, перебувають у нестабільному стані формування, глибоко особисті, вербалізовані рідко або зовсім не вербалізовані) [Маслова 2011, с. 39].

Отже, з погляду лінгвокогнітивного підходу, концепт може бути визначений як ментальна освіта з певним чином упорядкованою внутрішньою структурою. Його виникнення пов'язане з пізнавальною/когнітивною діяльністю людини і суспільства, а зміст детермінований природою відображається у свідомості на рівні ментальних сутностей дійсності.

Таким чином, дефініцій поняття "концепт" в науковій літературі вже досить багато. При всій різноманітності варіантів тлумачення "концепт" одноставно визнається одиницею ментального простору. Він структурує

знання про світ і відображає національну специфіку членування світу. Концепт характеризується складною структурою, яка включає ціннісний, понятійний та образний елементи.

1.3 Методика лінгвокогнітивного аналізу МУЖЕР концепту в іспанській лінгвокультурі

Паралельно з появою термінів "концепт", "категорія", "прототип", які стали провідними термінами в апараті когнітивної лінгвістики, з'явилася і форма наукових досліджень, названа концептуальним аналізом.

Концептуальний аналіз є основним методом дослідження концептів. Він дозволяє відновити всі знання і уявлення. Як справедливо зазначає С.Є.Нікітіна, сам термін «концептуальний аналіз» можна тлумачити по-різному [Никитина 1990, с. 56-57]. Ми обмежимося таким тлумаченням, при якому концепт розуміється як об'єкт аналізу.

Лінгвісти все частіше говорять про концептуальний аналіз як про новий метод лінгвістичних досліджень, який, з одного боку, спрямований на аналіз лінгвістичних концептів, а з іншого боку, є аналіз за допомогою концептів як одиниць опису, що вживаються поряд з більш звичними термінами типу семантичних ознак, прийнятих в компонентному аналізі. Концептуальний аналіз дозволяє приступити до вивчення концептуального пристрою мови, що веде до осмислення світу в термінах концептів. Даний метод дозволяє також проникнути в таємниці мовної свідомості, оскільки "концепти" – це ідеальні одиниці свідомості, що становлять частину загальної концептуальної моделі світу" [Кубрякова 1991, с. 89].

На думку О.С.Кубрякової, концептуальний аналіз може приймати різну форму. Можна, наприклад, як це продемонструвала А.Вежбіцкая, вивчити концепти і судження, які стоять за звичайною конкретною лексикою. Можна

здійснити концептуальний аналіз ключових слів епохи. Можна, користуючись методикою фреймової семантики, спробувати визначити, які структури знань стоять за тими чи іншими класами слів. Можна, нарешті, провести, як це пропонує Е. В.Кларк, аналіз класифікаторів, тобто слів, використовуваних для найпростішої категоризації предметів і т. п. [Кубрякова 1996, с. 12].

З. Д. Попова та І. А. Стернін говорять про такі етапи аналізу концепту:

- побудова номінативного поля концепту;
- аналіз та опис семантики мовних засобів, які входять до номінативного поля концепту;
- когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних засобів – виявлення когнітивних ознак, які формують концепт як ментальну одиницю, що досліджується;
- верифікація отриманого когнітивного опису у носіїв мови;
- опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак

[Попова 2007, с. 111].

Піменова М. В. пропонує досліджувати концепти поетапно:

- аналіз лексичного значення та внутрішньої форми слова, що номінує концепт;
- вияв синонімічного ряду лексеми;
- опис способів категоризації концепту у мовній картині світу;
- встановлення способів концептуалізації як вторинного переосмислення відповідної лексеми, вивчення концептуальних метафор і метонімії;
- дослідження сценаріїв [Карасик, Стернін 2007, с. 9-15].

Концепт жінка є одним із популярних досліджень на базі інших мов. Наприклад, в англійській мові специфічні особливості концепту «жінка» полягають у тісному зв'язку з сім'єю. «Жінка» найчастіше постає у значення «мати», «дружина». У китайській мові особливість концепту «жінка» полягає

в описі її краси. «Жінка» вживається найчастіше у значенні «красуня», «янгол».

Концепти «жінка» в українській і російській мовах мають відмінності, зумовлені етнокультурною специфікою. Більший ступінь «фемінінності» української мови, зокрема в репрезентації концепту «жінка», свідчить про інші, на відміну від російського соціуму, соціальні ролі української жінки, її більші свободи, принаймні в деякі історичні періоди. Мовний концепт жінка об'єднує образні, культурологічні та поведінкові характеристики денотата «жінка / женщина (баба)», виражені пареміологічними одиницями обох мов. Досліджуваний концепт вирізняється складною структурою, лінгвокультурна модель якої складається з аксіологічно нейтрального центру та варіативних мікрофреймів з позитивною і негативною конотацією в українській мові та переважно негативною – в російській. Прислів'я акумулюють у собі філософські й моральні погляди, практичні правила життєвої мудрості. Більшість російських паремій характеризують жінку з негативного боку. Такий стан речей пояснюється досить тривалим існуванням саме патріархального суспільства. В українській мові паремійні тексти відображають історичні традиції матріархату, які беруть початок з часів козацтва.

В аналізі корейської та якутської мов з'ясували, що корейці та якути бачать у «жінці» людську істоту, яка здатна зачати і народити дитину. Таким чином, обидва народи асоціюють слово «жінка» зі словом «материнство». Також варто зазначити, що саме в якутських віршах є переважна більшість мовних засобів, використаних при описі зовнішньої та внутрішньої характеристики жінки.

Дослідження на основі італійської мови показало, що велика увага приділяється ролі жінки в сім'ї та шлюбі. Саме вірність, спілкування, взаєморозуміння, відданість, постійність, мудрість та взаємопідтримка можуть зробити щасливим сімейне життя та надати міцності шлюбу. Італійцям притаманне сприйняття жінки як наймовірної краси. Чоловіками-

італійцями переважно сприймаються її зовнішні характеристики. Жінка для них – це об'єкт обожнення, захоплення та насолоди. Саме ця особливість сприйняття жінки призводить до того, що біологічна ознака концепту виступає на перше місце, а саме така підкатегорія як зовнішні характеристики.

У японській мові досліджували, що жінка має низький порівняно з чоловіками статус, недолік освіти, влада в сім'ї, завзятість, ревнивість, слабкість, мінливість характеру, ревності. Було помічено, що в описі характеру жінок у прислів'ях і приказках переважають негативні характеристики.

На базі іспанської мови це буде перше дослідження концепту MUJER.

Отже, в цьому розділі було висвітлено різні підходи до класифікації концептів та їх структури. Ми розглянули основні актуальні методи дослідження лінгвокультурних концептів. Для дослідження концепту MUJER ми зосередимо увагу на концептуальному аналізі. З урахуванням вищенаведеного методика концептуального аналізу концептів дає можливість виявити різноманітні мовні засоби репрезентації концепту, виявити структуру і зміст концепту та найбільш характерні його ознаки. Розгляд фактичного матеріалу дав змогу визначити власний алгоритм дослідження концепту MUJER:

1) аналіз ключової лексеми-репрезентанта концепту MUJER та побудова побудова його номінативного поля шляхом компонентного аналізу дефініцій;

2) інтерпретативний аналіз паремій, що репрезентують концепт MUJER;

3) інтерпретативний аналіз фразеологізмів, що репрезентують концепт MUJER.

РОЗДІЛ 2 РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ MUJER В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

У мовній картині світу особливе місце займає концепт жінка як один із найважливіших феноменів національної свідомості. За думкою дослідників, сам концеп жінка являє собою проекцію стереотипних уявлень про жінку як носія соціально зазначених якостей і властивостей, що сформувалися на основі статевих, сімейних, суспільних, етичних, естетичних та інших функцій. Цьому соціальному феномену присвячені окремі дослідження в галузі філософії, соціології, психології, історії, політології, але в мовній галузі це питання розглянуте недостатньо.

2.1 Лексикографічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі

Ключовою лексемою-репрезентантом концепту MUJER є іменник *mujer*. Звернемося до аналізу дефініцій, запропонованих сучасними лексикографічними джерелами.

Зокрема, словник іспанської мови RAE визначає *mujer* наступним чином:

1. Persona del sexo femenino.
2. Mujer que ha llegado a la edad adulta.
3. Mujer que tiene las cualidades consideradas femeninas por excelencia.
4. Esposa o pareja femenina habitual, con relación al otro miembro de la pareja.

Словник Clave пропонує наступні дефініції:

1. Persona de sexo femenino.
2. Persona adulta de sexo femenino.

3. Respecto de un hombre, la casada con él. [CLAVE].

Онлайн словник WordReference.com дає наступні визначення «mujer»:

1.f. Persona del sexo femenino.

2. La que ha llegado a la edad de la pubertad.

3. La casada, con relación al marido.

4. Mujer fatal- Mujer que ejerce una gran atracción sexual y que acarrea un final desgraciado para ella o para aquellos a los que atrae.

5. Mujer objeto- La que se considera únicamente un objeto productor de placer.

6. Mujer pública- La que realiza una actividad pública o desempeña un cargo público.

7. Prostituta.

Сайт BuscaPalabra пропонує наступні визначення:

1. Ser humano de sexo femenino.

2. En particular, mujer que ha alcanzado la madurez.

3. Mujer de bajo origen.

4. Humano adulto miembro del sexo que produce óvulos y pare a sus crías.

5. Persona del sexo femenino. la casada con relación al marido. persona de sexo femenino.

Отже, мінімальний набір когнітивних ознак концепту MUJER згідно з лексикографічними джерелами наступний:

— жінка;

— жінка, що досягла повноліття;

— дружина.

Інтернет портал Diccionarios.com пропонує такі сталі вирази та характеристики MUJER:

— **Mujer de bien**- La que es justa y honrada (чесна жінка)

— **Mujer de ciencia**- Científica, la que tiene conocimientos profundos sobre disciplinas científicas (вчена, та, що глибоко знає наукові дисципліни)

- *Mujer de corazón*- La generosa y de buenos sentimientos. (з добрими почуттями)
- *Mujer de dos caras* - La que cambia de opinión y forma de pensar dependiendo de las circunstancias (та, що змінює свою думку та думку в залежності від обставин)
- *Mujer de gobierno* - Criada que tenía a su cargo el gobierno económico de la casa(відповідає за державні справи)
- *mujer de letras*: 1. La que tiene conocimientos profundos en las disciplinas humanísticas. 2. Escritora, la que se dedica a la literatura (та, що присвячує себе літературі)
- *Mujer de mundo*- La que tiene experiencia en el trato con todo tipo de personas y situaciones (та, яка має досвід роботи з різними людьми та ситуаціями)
- *Mujer de palabra*- La que cumple lo que promete (яка виконує свої обіцянки)
- *Mujer de su casa* - La que muestra disposición y diligencia para el gobierno y desempeño de los quehaceres domésticos (яка виконує хатні справи)
- *Mujer de vida alegre* - La que se dedica a los placeres mundanos (та, яка присвячує себе для мирським задоволенням)
- *Mujer fatal* - Aquella que provoca una fuerte atracción amorosa en los hombres (та, що викликає сильне кохання у чоловіків)
- *Mujer hecha y derecha*- La que ha llegado a la edad adulta (та, що досягла повноліття)
- *Mujer orquesta* - La que toca varios instrumentos musicales a la vez
- *Mujer públicaPOLÍTICA* - La que se dedica a la política de forma activa (та, хто активно займається політикою)
- *Mujer pública, de la calle o de la vida* - La que comercia con su cuerpo (яка продає своє тіло)
- *Ser muy mujer coloquial*- Tener mucho carácter y las cualidades que

tradicionalmente se le atribuyen (та, як має сильний характер)

— **Ser otra mujer coloquial-** Haber cambiado mucho en las cualidades físicas o morales

— **Tomar mujer coloquial-** Casarse, contraer matrimonio con ella (одружитися)

За допомогою цих сталих виразів перед нами постає образ жінки, яка має сильний та вольовий характер, яка виконує свої обіцянки. Жінка, у якої на першому місці стоїть сім'я, чоловік та діти. Жінка, яка присвячує себе дому та побуту.

Проаналізувавши лексикографічні джерела сучасної іспанської мови <https://www.sinonimosonline.com> ми дійшли висновку, що такі синонімічні лексеми становлять номінативне поле ключового слова репрезентанту концепту:

— **Fémína-** persona del sexo femenino

— **Hembra-** animal de sexo femenino

— **Dama-** mujer, señora, en tratamiento de respeto (Жінка, пані, з поважним ставленням)

— **Esposa-** mujer que está casada con un hombre (жінка, яка одружена з чоловіком)

— **Señora-** persona de cierta edad (Особа певного віку)

— **Cónyuge-** persona unida a otra en matrimonio (Людина, об'єднана з іншим у шлюбі.)

— **Consorte-** Marido respecto de la mujer, y mujer respecto del marido

— **Pareja-** conjunto formado por dos personas que mantienen una relación sentimental o sexual (союз, утворений двома людьми, які мають сентиментальні або сексуальні стосунки)

— **Joven-** dicho de una persona: Que está en la juventud (Сказано про людину: яка в молодості)

— **Chica-** una mujer joven, generalmente adolescente (Молода жінка,

зазвичай підліток)

— *Muchacha*- persona que no ha llegado a la edad adulta, en especial la que está en la etapa de la adolescencia (Людина, яка не досягла повноліття, особливо в підлітковому віці)

— *Moza*- persona que está en el período de la vida entre la niñez y la edad adulta, en especial si está soltero (особа, яка перебуває в періоді життя між дитинством і дорослим життям, особливо якщо неодружена.)

Ці приклади дуже вдало характеризують жінку минулого століття. Наразі, жінка стає більш незалежною від чоловіка.

Таким чином, ключове слово-репрезентант концепту MUJER має досить розлоге номінативне поле, що свідчить про щільну репрезентативність концепту на лексичному рівні дає змогу говорити про те, що цей концепт є досить актуальним в іспанській лінгвокультурі.

2.2 Фразеологічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі

Невідкладною частиною іспанського фольклору є фразеологізми. Фразеологізми є важливою складовою мови, адже вони функціонують як у літературному, так і в розмовному плані, збагачують та наповнюють її новим змістом. Фразеологізми – це семантично пов'язане сполучення слів, яке, відтворюється у вигляді неподільної, усталеної та цілісної конструкції, не утворюється в процесі мовлення відповідно до граматичних та значеннєвих закономірностей поєднання лексем на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень).

Щоб краще зрозуміти світ жінок і чоловіків і ставлення різних статей один до одного, необхідно розглядати фразеологічні одиниці з різних точок зору, досліджуючи зовнішність, характер і побут, в цілому весь світ, в якому

вони живуть. Для нашого аналізу ми використовували *Diccionario fraseológico español*.

Почнемо розгляд з зовнішнього вигляду. Він має величезне значення не тільки для жінок, але і для чоловіків. «Сильна половина людства» цінує в жінці, перш за все її зовнішню красу і лише потім її внутрішній світ. Це змушує жінку спочатку приділяти більше уваги своєму зовнішньому вигляду. Компонент «обличчя» - «загальний вигляд» представляють собою опозицію: «приваблива» - «неприваблива»: **buena estampa**- красуня, **bien trapío**- красива.

Як видно з прикладів існує велика кількість яскравих фразеологізмів, що описують красу милих дам: **como un sol** –чарівна; **buena / guapa / real moza** - квітуча дівчина; **como la reina** - ставна представницька дівчина, **Llevarse a los hombres de calle** – «привертати загальну увагу, приковувати погляди», **parecer/ser una pella de oro** – «бути дуже красивою, блищати красою» (порівняння зі сплавом золота), **estar de recibo** – «одягтися, причепуритися», **capaz de fer pecar a un santo** – «до біса гарненька, спокуслива» (репрезентовані жінки як грішниці), **estar de/en venta** – «красуватися, виставляти напоказ» (про жінки, яка проводить багато часу біля вікна), **hacer ventana** – « сидіти біля вікна щоб привернути до себе увагу, красуватися», **estar de aparador** – «нарядитися в очікуванні гостей», **canela con tilín** – «красива жінка» (порівняння з корицею), **de la reina para abajo** – «прекрасна стать», **como (las) rosas de abril/de mayo/como la rosa en verano** – «красива, квітуча» (порівняння з трояндою), **es usted más salada que sardina de cuba**- «ви просто краса» (порівняння з сардиною), **buen trapío** – «красива, ошатно одягнена жінка», **estar tres piedras** – «бути дуже привабливою, спокусливою», **penca de mujer** – «красуня, красуня; є на що подивитися», **como claveles** – «на диво» (порівняння з гвоздикою), **cara de buenos días** – «приваблива, гарненька жінка», **brazo de mar** – «красива, ошатно одягнена жінка», **azúcar canela** – «красуня; очей не відвести», **arrabal de la gloria** – «ось красуня!», **buena semilla/simiente** – «красуня!».

З негативною ж конотацією ми можемо виділити наступні фразеологічні одиниці: **más fea que un ogro**-страховисько, **penca de guano** – негарна.

Необхідно відзначити, що потворність дівчат плавно переходить в недоліки їхніх постатей: **pillón con chupa** - товста калитка; **hecho una pelata** - дуже товста; **es más fea que un guaral** - мара, страшна як гріх.

Бути товстої жахливо, вважає суспільство, й худоба не вітається в світі краси: **como una percha** - довгов'яза жердина; **más aqueroso que una garraputa**- низька, потворної статури жінка; **como una loba**-дурна собою; **está como un tren/ camion** - як величезна машина.

Фразеологічні одиниці дають протилежну характеристику зовнішнього вигляду жінки, репрезентуючи їх негарними, повними та неприємними. У разі простежується часті порівняння жінки з такими негативними образами як відьма, кліщ, диявол, мул тощо. Наприклад, **como las brujas** – «закуталася як мумія; вся в чорному як черниця» (порівняння з відьмами), **estar muy casera** – «бути якимось одягненою, недбало» (порівняння з домогосподаркою), **gata parida/gata de azotea** – «погана кішка, видра», **hecho una pelota** – «кубишка», **como una percha** – «незграбна, нескладна; сукні на ній не мають» (порівняння з вішалкою), **pillón con chupa** – «кубишка», **como teclas de un piano** – «пошарпана, пошматована жінка» (порівняння з клавішами піаніно), **parece una garrapata** – «суцця каракатиц, жаба(о низькорослій жінці потворного складання)», **penca de guano** – «негарна і незграбна жінка», **pico de palo/tabla** – «плоскогруда жінка», **¡de popa redonda!** - «Ну і карма! (про товстозаду жінку)», **pelos de demonio/diablo** – «розпатлана, непричесана, скуйовджена жінка» (порівняння жінки з дияволом), **como un mulo de varas** – «суций кінь» (порівняння з мулом у значенні великої жінки), **es el arrabal del infierno** - "ну і потвора, кікімора, страшна як смертний гріх".

Як ми помітили, дуже часто поняття непривабливості має різноманітне значення за рахунок опори на образ, який викликає неприємні асоціації: вішалка, вантажівка, вовчиця.

Так само цікаві в іспанській фразеології фразеологізми, які містять в своєму складі лексеми, пов'язані з «чоловічою» тематикою, але їх референтом є жінки. Однак слід зазначити, що дані фразеологізми характеризують жінку частіше з негативного боку, ніж з позитивною: **macho tardo** - здоровило; **parecer un macho cabrio** - здоровило, каланча // **tener buenas barbas** - бути привабливою; **no ser de malos bigotes** - бути привабливою.

Залежно від віку, ми виявили, що в іспанській мові жінки видаються як молодими, так і літніми. У другому випадку деякі фразеологічні одиниці зазнають негативного забарвлення. Наприклад, **buena/guapa/real moza** - "молода жінка", **da las doce antes de hora** - "з молодих та рання", **en estado de merecer** - "на виданні", **capullo de rosa** - "молоденька дівчина, бутончик" (порівняння з бутонем троянди), **escoba vieja** – «стара шкача» (порівняння зі старою мітлою), **como la vieja Quintañoa** – «чудова старенька, стара дивачка» (порівняння з жінкою, якій більше 100 років), **raba verde** – «стара, що молодиться», **como la vieja del candilejo** – «кумедна старенька».

Порівнюючи ж їх з фразеологізмами, що характеризують зовнішність жінок, стає очевидним, що негативне коннотативне значення у даних фразеологізмів простежується набагато частіше.

Говорячи про моральні якості, слід зазначити, що образ жінки- це зразок чесноти і невинності: **cielo sin marcha** - жінка бездоганної поведінки; **más casta que Susana** - чиста, невинна; **casta como una paloma / más limpia que una paloma** - непорочна. Жінка сприймається чесною і порядною: **mujer de bien**- порядна жінка; **Llevar buenos bajos**- бути чесною, порядною, дотримуватися себе; або навпаки: **mujer alegre** - жінка легкої поведінки; **mujer perdida** - публічна жінка; **mujer mundada** – гуляща.

Концепт незаміжньої жінки, дівчата на виданні також присутній в іспанській мові: **estado honesto** - «дівочість; сімейне становище незаміжньої жінки», **estar de saca** – «бути на виданні», **liebre corrida** – «самотня, незаміжня жінка» (порівняння із зайцем).

У нашому аналізі ми виявили, що концепт метрів і дружин є основною ознакою фемінності. Наприклад, **parir como un cuí** – бути плідною, як морська свинка (порівняння з морською свинкою), **salir de su cuidado** – народити, **como gata/las gatas en Enero** у значенні «жінка чи дівчина, яка не поспішає вийти заміж» (порівняння з кішкою), **buena tierra (para siembra)** – «плідна жінка, оповита родючістю» у значенні земля, ідеальна для посіву.

Одна з рис, властива жінкам, на думку суспільства - це хитрість і злість, що проявляється в наступних фразеологізмах: **yegua rabona** - груба, лайлива баба; **ser buena pecoras** - стервозна, паскудне; **pájaro pinta** - хитра, обережна жінка; **buena chuncha** - хитра шельма; **está hecha una lagarta** - хитра бестія, **como las mujeres embarazadas** – «примхлива, вибаглива» (порівняння з вагітною жінкою), **más coqueta que una perdiz** – «горда, важлива як куріпка» (порівняння з куропаткою), **como la abridera** – «з капризами; уразлива» (порівняння з персиком), **tener en las faldas** – «тримати при собі, ні на крок не відпускати від себе кого-небудь», **dónde el diablo no puede, recurre a la mujer** – «там, де чорт безсилий, він посилає жінку» (репрезентація жінки як слуги диявола). Відзначається така характеристика жінок як "непосида, йогоза" - **barrilete sin cola** - "непосида, дзига, пострибуння", **cabra montés** - "непосида" (порівняння з дикою козою).

Інший рисою жіночого характеру є їх надмірна балакучість: **la tía Costilla**- сплетниця, всюдисуща баба; **como las has del arroyo de la calle**- криклива, з вульгарними манерами, як базарна баба. **Esto parece una pajarera** – «справжній пташиний базар, тріщить, як сорока.» (порівняння з клітиною для птахів), **buen callar se pierde** – «скажеш курці, а вона на всій вулиці», **vaca huertera** – «кумушка, пліткарка» (порівняння з садовою коровою), **cacarear más que una gallina** – «молоти язиком, тараторити» (порівняння з куркою).

За думкою, що склалася в суспільстві, жінка - це, перш за все, зніжене і примхливе створіння, з примхами якого доводиться миритися чоловікові. При цьому дані якості сприймаються чоловіками як помилкові: **hacer la**

melindrosa - прикидатися недоторкою; **como la fruta en verano** - ніженка, недоторкана; **escúpulo de monja** - удавана скромність.

Такі фразеологізми, як **quedarse aderezada/compuesta sin novio**, **quedarse una arrebolada sin visita** вказують на те, що жінки зазнали невдачі у відносинах з чоловіком і залишилися ні з чим.

Іншими якостями жінок є манірність і кокетливість, а також залучення інтересу протилежної статі. Наприклад, **gata de Mari-Ramos** – «манірниця», **mas coqueta que un mirlo** – «дуже кокетлива» (порівняння з чорним дроздом), **admir/tomar varas** – «охоче приймати догляд, знаки», **la dama de la media almendra** – «манірниця, кокетка», **como dama sin galán** – «без чогось необхідного; як без рук» (порівняння з жінкою, яка не має кавалера), **cazar con liga** – «поводитися зухвало, залучати нескромні погляди».

Також ми виявили, що жінкам притаманні такі риси характеру як рішучість, стійкість і працьовитість, що відображають стереотипи маскулінності. Наприклад, **mujer de digo hago** - "рішуча жінка", **como la mujer de Ulises** - "стійка, як Пенелопа" (алюзія на Пенелопу, персонажа з "Одіссеї" Гомера), **hecha una ratita** - "працьовита" (порівняння з щуром)). Такі фразеологізми як **tener (mucha) sal**, **tiene jiribilla** у значенні «в ній є родзинка» реперзентують жінок як неповторних та оригінальних.

При аналізі фразеологічної вербалізації інтелектуальних здібностей ми виявили фразеологічні одиниці, що вказують на жіночу дурість та порівняння з курками. Наприклад, **las mujeres a la cocina** - "не жіночого розуму це справа" (відображення ролі жінки як домогосподарки), **más tonto que las gallinas de noche** - "дурна як пробка" (порівняння з куркою), **cabello luengo y corto el seso** - " волосся довге – розум короткий», **reírse como una tonta** – «бути хохоткою».

Таким чином, розглянувши фразеологізми зі значенням «зовнішній» вигляд і «внутрішній» світ, ми дійшли висновку, що саме жінок в суспільстві піддають ретельному розбору і пильному огляду, як їх зовнішній вигляд, так і окремі частини тіла, і навіть одяг. Суспільство пропонує досить витончений

ідеал жінки, при цьому еталоном вважаються статні, рослі жінки з гарною фігурою.

Що стосується сімейного стану, то в іспанській фразеології чітко простежується твердження, за яким будь-яка жінка повинна бути заміжня, інакше вона прирікає себе на тяжке життя, відчуваючи засудження з боку інших членів суспільства: **sentarse en el polletón / quedar para vestir imágenes** - залишитися старою дівою ; **quedar una para tía** - не вийти заміж.

Достаток цих фразеологізмів доводить, що нормою суспільства є необхідність бути заміжною: **en estado de merecer** - в пору заміж; **liebre corrida** - самотня, незаміжня жінка; **estado honesto** - положення незаміжною. Також підкреслюється думка про те, що кожна дівчина мріє одружитися і не так просто це здійснити: **le cazó con liga como los pájaros** - вона підловив нареченого; **como gata en enero** - жінка, якій не терпиться вийти заміж; **moza casadera** - на виданні. Проаналізовані фразеологізми свідчать про те, що жінки виходили заміж, щоб не піддатися соціальному приниженню, а чоловіки - заради стану і продовження роду.

Що стосується жінок, то їм до весілля була заборонена будь-яка вільність з чоловіками, інакше жінка вважалася б грішною: **dar la pata** - вперше згрішити до заміжжя. Результатом таких гулянь опинявся у дівчат байстрюк дитина, що негайно відбилося у фразеологізмах: **hijo bastardo / hijo de ganancia**- прибудна дитина. Порядна та заміжня жінка вважалася хорошою і приймалася суспільством з високою оцінкою: **linda costilla**- законна дружина.

Фразеологізми, що репрезентують становище жінки в суспільстві, більшою мірою вказують на їх низький статус та професію дівчини легкої поведінки. Наприклад, **de la carrera** - "вулична, публічна жінка", **de cáscara amarga** - "жінка легкої поведінки", **ganar con su cuerpo** - "продаватися, торгувати своїм тілом", **arrastrar el guardapiés por las calles** - "вести розпусний спосіб життя", **mujer de mala nota/de vida alegre/del arte/delpartido/de punto/de la vida airada/de mala vida**- "Жінка легкої

поведінки", **echarse al mundo** - "Піти на панель", **chaleco desorejada/Sin botones** - " безпутна жінка, шльондра» (порівняння з жилетом без гудзиків), **dama cortesana** – «куртизанка», **dama de los veinte novios** – «вертихвістка», **cortar las faldas** – «розрізати спідницю (ганебне покарання, якому піддавалися повії)» **hacer sala** – «вийти в вітальню до гостей (жінка в публічному домі)», **una tal** – «занепала жінка, повія», **pila de agua bendita** – «доступна жінка» (порівняння з купіллю зі святою водою), **pendón de Cuaresma/de Semana Santa** – «шльондра» (порівняння з грішницею), **moza de fortuna/del partido/de vida** – «продажна женишна», **moza alegre** – «жінка легкого доведення», **gente de mal vivir** – «продажні, розпусні жінки», **ave nocturna/de noche** – «вулична жінка, повія» (порівняння з птицею), **mujer mala/ mundana/ perdida/pública/alegre/galante/libre/licenciosa** – «публічна, продажна жінка».

Всі жінки, які мають владу над чоловіками, описані за допомогою фразеологізмів, сприймалися негативно в житті. Внаслідок цього, фразеологізми, що характеризують їх, несуть в собі негативне коннотативне значення: **calzarse los cabrones** - бути в будинку за господаря, верховодити (про жінку); **meter debajo de la suela del zapato** - тримати під каблуком, (про чоловіка).

Іншою характеристикою жінки є господарчість. Однак, багато фразеологічних одиниць так само вказують на роль жінки як глави сім'ї, яка тримає під підбором свого чоловіка. Часто жінки ототожнюються з яскраво вираженими рисами характеру чоловіка. Наприклад, **calzarse/ponerse las bragas** – «керувати в сім'ї, заправляти всіма справами, командувати всім будинком», **calzarse/ponerse los calzones** – «тримати чоловіка під каблуком», **calzarse/llevar/ponerse los pantalones** – «панувати, верховодити, командувати в будинку», **la casa huele a hombre** – «мразу видно, хто господар у домі; одразу бачити господаря!» (про сім'ю, де править дружина), **mujer de su casa**- "хороша господиня, домовита, господарська жінка".

В іспанській мові помітно переважають фразеологізми з описом

непрестижної праці жінки, пов'язаної з домашнім господарством: **ama seca** – няня, **mujer de gobierno** - «економка; домоправителька; ключниця», **tomar el velo** – «піти в монастир», **como retiro de monja** – «скромно обставлений, схожий на чернечу келію (про житло жінки)», **moza de cámara** – покоївка, **moza de cántaro** – «послуга, служниця».

Однак, фразеологічний фонд іспанської мови також містить одиниці, що репрезентують багатих і світських жінок. Наприклад, **relucir la espalda a uno** - "мати велике, багате посаг", **como una reina / hecha una reina** - "по-царськи, як пані" (порівняння з королевою), **dama de honor** - "знатна дама, фрейліна, придворна дама" », **ser muy dama** - «Будь справжньою дамою, триматися з великою гідністю», **señora de honor** - «придворна дама», **de las de sombrero** - «елегантна жінка; жінка з суспільства», **entrar/presentarse en sociedad** – «вперше з'явитися у суспільстві, у світі», **presentar en sociedad a una muchacha** – «вивести дівчину вперше у світ».

Також негативно сприймаються чоловіками такі якості жінок, як кокетство, легковажність, влюбчивість, пристрасть виставляти себе напоказ:

- **la dama de los veinte novios** - ветренніці, вертихвістка;
- **la dama de la media almendra** - манірниць.
- Такі фразеологізми можуть мати як позитивне, так і негативне стилістичне забарвлення:
- **más coqueta que un mirlo** - кокетка;
- **reirse como una tarta** - бути реготухою.

Роблячи висновок, ми можемо відзначити, що розглядаючи моральні якості, жінка постає перед нами або сірою мишею, або пропашою (48 одиниць). Жінка в іспанській фразеології представляється слабкою і не дуже розумною панянкою, яка любить багато базікати і надмірно брехати (39 одиниць). При її описі складаються такі пари антонімів: вірна дружина - стара діва, цнотлива - гуляща, красива - потворна. Що стосується соціального становища, то всі професії, характерні для жінок, пов'язані з домашнім

господарством.

Часи змінюються, змінюється і суспільство зі своїми поглядами на світ, і фразеологізми, які були раніше так популярні, йдуть, поступаючись місцем новим фразеологізмам, в яких гендеру немає місця. Тепер жінка стоїть нарівні з чоловіком у всіх сферах діяльності. Так як мова розвивається разом із суспільством, можна зробити висновок, що фразеологія поступово позбудеться остаточно від відгомонів мачізма, який на даний момент ще присутній в іспанській мові і в суспільстві.

2.3 Пареміологічна профілізація концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі

У пареміологічному фонді іспанської мови розкриваються не лише універсалії загальнолюдського життєвого досвіду, а й подаються неповторні зразки національної логіки та світооцінки, що, у свою чергу, дозволяє виявити особливості мовної репрезентації даного концепту в іспанській мові. Зауважимо також, що саме у пареміях відображені усі когнітивні процеси, пов'язані з досвідом та пізнавальною активністю особистості.

У складній структурі досліджуваного компоненту слід виділити ядерну та периферійну зони. Ядерні ознаки, універсальні, зрозумілі для всіх і актуальні в усі часи, виявляються при аналізі словникових дефініцій лексичного значення *mujer* (жінка). Периферійні ознаки відображають специфічні риси мовної картини світу, так як вони носять варіативний характер, підкоряючись духу створив їх часу. Вивчення арсеналу прислів'їв і приказок дозволяє виявити нові смислові ознаки концепту жінка, так як в них, своєрідною формою усної народної творчості, яскраво проявляється своєрідність побуту, життя, історії та культури народу. У прислів'ях і приказках проявляються коди процесів людської діяльності і духовних

продуктів, тому вони служать прекрасним матеріалом для ознайомлення з особливостями національного характеру.

Безліч науковців вважають, що прислів'я і приказки відіграють важливу роль у формуванні знання про роль жінки в іспанському житті. На особливу увагу заслуговують ті прислів'я та приказки, які споконвіку передають сформовані стереотипи і уявлення про «хорошу жінку, про «погану жінку», і про соціальну роль представниці жіночої статі. Для нашого дослідження ми звернулися до *Diccionario de proverbios cervantinas*.

Концепт «жінка» презентується в прислів'ях іспанської мови наступними лексемами: *mujer, doncella, esposa, soltera, viuda, madre, madrastra, hija, suegra, novia*. Периферійна зона лінгвокультурного концепту «жінка» в іспанському пареміологічному фонді представлена «образом ідеальної жінки», вербалізуемой в мові, як правило, з позитивною оцінкою, та «реальний образ жінки», що презентується в мові як з позитивним, так і з негативним оцінним знаком.

Образ «ідеальної жінки» - уособлення добродетності, зовнішньої краси, натхненності, любові і ласки. В іспанському фольклорі присутній цілий ряд прислів'їв, в яких відображені затребувані соціумом якості, притаманні ідеальній дружині. Такі прислів'я нерідко носять повчальний характер. Вони не описують жінок, а вчать, якими вони повинні бути. Наприклад: *aquella gallina no es buena, que come en su casa y pone en la ajena*- Хороша та жінка, яка сидить вдома.

Так само пареміологічний фонд містить у собі поради для чоловіків щодо вибору супутниці життя: *la mujer buena, corona es del marido* (Хороша жінка - корона чоловіка (про хорошу дружину); *a la mujer casada, el marido le basta* (Заміжньої дружини вистачає чоловіка) про вірну дружину), *mujer fandosa, es buena esposa* (Жінка працелюбна - хороша дружина (про роботящу дружину); *la mujer buena, leal y con decoro, es un Tesoro* (Хороша жінка, вірна і пристойна, є скарбом (про вірну жінку)). *Mujer precavida vale por 2* (Бережна жінка стоїть двох жінок); *No hay más que dos mujeres buenas*

en el mundo; la primera se ha perdido y la otra hay que encontrarla (У світі є тільки дві добрі жінки: перша загубилася, а іншу треба знайти) Можемо зробити висновок, високо цінується вірна жінка.

Також уявлення про ідеальну жінку присутні в наступних ознаках: «мовчазна», «господарська», «скромна», «слухняна», «охайна», «працьовита», наприклад: **La que luce en la cocina, no luce con su vecina, ni a cosas malas se inclina**- Та жінка, яка завжди на кухні, ні з сусідкою не розмовляє, та нічого поганого не зробить.

Високо цінується та жінка, яка рідко виходить з дому, а весь свій вільний час проводить біля плити або за шиттям. Рада чоловікам тримати жінку вдома під замком виходить з того, що будинок - це і в'язниця, і царство одночасно. У будинку жінка виконує обов'язки матері і дружини, наприклад: **El pie en la cuna, las manos en la rueca, hila tu vela y cria tu hijuela**- Ногою колихає колиску, руками пряжу пряде, і дітей доглядає. **La mujer y la sarten, en la cocina estan bien**- Місце жінки та сковороди на кухні.

Жінка, за змістом паремій, не повинна жити для себе, вона повинна перебувати в постійній турботі про чоловіка і дітей, у неї майже не повинно бути часу для сну. Наприклад: **La que a su marido quiere servir, ni puede, ni quiere dormir** - Ту, що хоче чоловіка свого догодити, думкам про сон не здолати. **La mujer brava es la llave de su casa** (Хоробра жінка - ключ до її будинку (про сильну жінку). Дані паремії оцінюють жінку як розумну сильну особистість з позиції її ролі матері, порівняно з чоловіком або описуючи зусилля жінки, спрямовані на чоловіка і дім.

Прислів'я закріплюють в суспільній свідомості уявлення про жінку як про істоту, яка не має своєї власної думки, нездатну мислити самостійно: **La cabeza de la mujer es el varon** - Голова жінки - чоловік. Ставлення чоловіка до жінки- це відношення істоти привілейованої до істоти підлеглої: **Mujer obediente y honrada, no hay joya en el mundo que tanto valga** (У світі немає такої прикраси, яка цінувалася б більше, ніж слухняна і вірна жінка). Жінці не належить те, що належить чоловікові та дітям: **La mujer buena y honesta,**

el fer algo es su fiesta (Для доброї та чесної жінки займатися чимось- це її вечірка); **Aquella es buena mujer, que barre la casa al amanecer** (Гарна жінка- та, яка підмітає будинок на світанку).

Обов'язок жінки, якій вона не повинна нехтувати- слідкувати за порядком в будинку, готувати їжу. Жінка повинна бути чудовою матір'ю, турботливою дружиною і сумлінної, працьовитою господинею. Така жінка іменується **reina del espacio domestico**. (королева домашнього вогнища).

Нечисленний розділ паремій позитивного сприйняття жінки, при цьому позитивно оцінюються домовленість: **La mujer buena, de la casa vacía hace Plena** (Хороша дружина робить порожній будинок повною чашею); **La mujer casada, en el monte es albergada** (Заміжня жінка і на горі влаштує будинок).

Серед одиниць позитивного плану виділяються трансформація біблійної Людина припускає, Бог розташовує в паремію **El hombre propone y la mujer dispone** (Чоловік припускає, жінка має)

Але жінку необхідно приручити для того, щоб вона справно виконувала свій обов'язок: **El burro flojo y la mala mujer, apaleados han de ser**. - Лінивого осла і погану дружину різками покараю.

Ці прислів'я не тільки дозволяють чоловікові наносити побої жінці, але і узаконюють жорстоке поводження з нею. Незважаючи на всі презирство, яке прозирає в прислів'ях і приказках по відношенню до жінки, вона визнається необхідною чоловікові: **La mujer es un mal necesario**. - Жінка - потрібне зло. **A quien su mujer le ayuda, camino va de fortuna**. - Того, кому жінка допомагає, удача чекає.

З пареміями, що описують зв'язок чоловіків до жінок як відносини істот привілейованих до істот підлеглих, зближуються паремічні одиниці, у яких погане ставлення до жінки не має видимої причини: **La mujer es la perdición del hombre** (Жінка - прокляття чоловіка); **Donde hay mujeres, hay diablo también** (Там, де є жінки, є диявол); **Mujer agraviada, no hay peor espada** (Немає гірше меча, ніж скривджена жінка); **El arañar y morder es costumbre de mujer** (Дряпати і кусати — це звичка жінки).

Жінка є дурною: **La mujer tiene largo el cabello y corto el entendimiento** (У жінки довге волосся і короткий розум); **La mujer y el aguador entre más brutos mayor** (Жінка і водонос, чим дурніші — тим краще); **Las mujeres, o bobas, o locas; cuerdas pocas** (Жінки або дурні, або божевільні; мало хто нормальний); **Es más ligero que el viento, de mujer el pensamiento** (Думки жінки легші за вітер); **La mente de una mujer es el rockero de una mujer: torcida y autoritaria, y en ambos extremos** (Бабин розум - бабине коромисло: і криво, і зарубано, і на обидва кінці); **El necio no es necio, pero no hay mente** (Дурниця не дура, а розуму немає); **Las mentes de las mujeres arrasan las casas** (Бабині розуми руйнують будинки); **Un perro es más inteligente que una mujer: no le ladra a su dueño** (Собака розумніший за бабу: на господаря не гавкає); **sigue el primer consejo de una mujer y no el segundo** (прислухайтесь до першої поради жінки, а не до другої); **el instinto de la mujer es a menudo más cierto que el razonamiento de un hombre** (жіночий інстинкт часто вірніше, ніж міркування чоловіка); **largo de pelo y corto de cerebro** (довге волосся і короткі мізки). В даному аналізі нами виділено характеристики розуму жінки через протиставлення довжині волосся та уточнення, що жінка дурна за своєю природою.

Жінка балакуча, ненадійна, лінива, примхлива, нерозумна: **Mujer, niño y loco no guardan secreto de otro** (Жінка, дитина і божевільний не вміють зберігати секрети); **Mujeres juntas ni difuntas** (Жінки разом не будуть мовчазними навіть після смерті); **A la mujer ni todo el amor, ni todo el dinero** (Не все кохання і не всі гроші для жінки). **La mujer y la pera, la que calla es buena** (Жінка і груша, хороша та, хто мовчить); **Mujer, viento y ventura, pronto se mudan** («Жінка, вітер і успіх швидко змінюються»); **Palabra de mujer no vale un alfiler** («Слово жінки не стоїть шпильки»); **Mujer, niño y loco no guarded el secreto de otro.** («Жінка, дитина і божевільний не зберігають чужі секрети»)

Також відсутність необхідності освіти для жінок **Ni joya prestada, ni mujer letrada** (Ні позичена коштовність, ні освічена жінка); **Mujer con letras,**

dos veces necia (Утворена жінка двічі дурна); **Mujer que habla latín, rara vez buen fin** (З жінкою, яка знає латину, рідко буває щасливий фінал);

Зла жінка: **De la mujer mala te has de guardar y de la buena no fiar** (Від злої жінки ти повинен берегти себе, а доброї не довіряти).

Жінка страшна в гніві: **El infierno no tiene furia como la de una mujer acorralada** (фурія у пеклі ніщо проти кинутою жінкою); **La hembra de la especie es más mortal que el macho** (будь-яка дружина зліша за будь-якого чоловіка).

Нерідко зустрічаються паремії, які показують нам насильство над жінками з боку чоловіків: **Golpea a la mujer con un martillo, hazla de oro** (Бий бабу молотом, зробиш золотом) ; **Ama a tu esposa como un alma, sacúdela como una pera** (Люби дружину, як душу, труси її, як грушу) ; **Golpea a tu esposa para cenar y otra vez para cenar** (Бий жінку до обіду, а до вечері знову) ; **El que no bebe vino, no vive borracho; el que no golpea a su mujer, no vive** (Хто вина не п'є, п'яний не живе, хто дружини не б'є – милий не живе) ; **Una esposa con corazón, un esposo con pimienta: frótese la nariz** (Дружина з серцем, чоловік із перцем – натирай їй ніс) ; **Mi esposo caminó alrededor de la pequeña esposa con un garrote en la columna** (Обійшов чоловік дружину дубинним корінцем) .

Жінка називається **el alma de la casa**. Вона несе на собі тяжкий тягар домашніх турбот, доглядає за чоловіком протягом усього життя, особливо на заході його днів: **El dinero y la mujer, en la vejez son menester**. - Грошам і дружині в старості заміни годі й шукати; **Los hombres hacen casas, las mujeres hacen hogares** (Хоча чоловік може побудувати або купити будинок, жінка створює затишок у ньому); **La esposa es la llave de la casa** (Дружина — ключ від дому).

Однією із значних соціальних ролей жінки у суспільстві є роль мами. Мати має винятково позитивні характеристики, це її мудрість, віддача, любов і самопожертва: **Lo que la madre canta alacuna llega hasta la tumba** (Що мати співає до колиски, то аж до гробу спускається);

El corazón de la madre es el aula del niño (Серце матері — дитяча шкільна кімната); **La buena madre dice que no, ¿quieres? Pero da** (Добра мати каже, що ні? Але дає); **Los dedos de un niño no se queman con un trozo de ñame caliente que su madre le pone en la palma** (Пальчики дитини не ошпарює шматочок гарячого батату, який мама кладе йому в долоню). У наведених прикладах відображається материнська любов, самопожертва, самовіддача та переживання за свою дитину, цінність та важливість матері в житті кожного.

Іноді в іспанських прислів'ях мати отримує негативну характеристику, якщо вона надто балує своїх дітей і дозволяє їм багато: **Una madre lastimosahace una cabeza escamosa** (Жалюгідна мати зробить слану голову); **Un niño puede tener demasiada bendición de su madre** (Дитина може мати занадто багато благословення матері); **Los queridos de mi madre son más que héroes del leche** (Мамині улюбленці роблять лише молочних героїв).

На відміну від матері, мачуха отримує виключно негативну оцінку в іспанських прислів'ях. Мачуха не така турботлива і уважна, як мати: **El que no escuchará la maternidad, oirá la madrastra** (Хто не почує материнства, той почує мачуху); **El que tiene madrastra tiene al diablo en su hogar** (Хто має мачуху, у того диявол у серці); **Una madrastra tiene mano dura** (У мачухи жорстка рука).

Особливо підкреслюється роль жінок у житті чоловіків: **El hombre es la cabeza, pero la mujer la vuelve** (Чоловік голова, а жінка – шия); **Detrás de cada gran hombre hay una gran mujer** (За кожним великим чоловіком стоїть жінка); **El que prospere debe primero preguntarle a su esposa** (Хто хоче досягти успіху, повинен запитати у дружини).

Говорячи про вродливу жінку, паремії оцінюють як зовнішню привабливість, так і гармонійну особистість жінки: **A la luz de la vela, no hay mujer fea** (При світлі свічки усі жінки гарні); **No hay mujer fea, sino mujer pobre** (Немає негарних жінок, є бідні); **Mira a tu suegra, así se vera tu mujer de vieja** (Дивися на тещу, твоя дружина буде такою ж, коли постаріє). У

наведених прикладах важливо наголосити, що жіноча краса оцінюється як її багатство.

Для традиційного суспільства нехарактерна перевага жінки над чоловіком, проте сімейні стосунки складаються по-різному і це зазначено в пареміях: **El hombre propone y la mujer dispone** (Чоловік пропонує і жінка має в своєму розпорядженні (приймає рішення, (позитивна оцінка); **La mujer llora antes del matrimonio, el hombre** (Жінка плаче до заміжжя, чоловік після весілля (негативна оцінка); **La mujer hace al marido** (Жінка створює чоловіка; позитивна оцінка).

Соціальна роль дочки має невелику номінативну цілісність в іспанській мові. Відповідно до європейської традиції, виходячи заміж, дочка залишає будинок і переїжджає до чоловіка. Тому в іспанських пареміях вона сприймається як тимчасовий член сім'ї: **Las hijas y los peces muertos son artículos de mantenimiento de gatitos** (Дочки та мертва риба — це товари для утримання кошенят). У прислів'ях звучить заклик вчасно віддавати заміж своїх дочок. Дещо цинічне порівняння дочки з рибою, свідчить про ставлення до дочок, як до товару. Мається на увазі, що якщо не видати вчасно дочку заміж, то вона стане старою дівою або почне поводитися розв'язно.

У традиційному суспільстві жінка виходила заміж один раз, і від успіху її стосунків із чоловіком залежала якість її сімейного та соціального життя. Це знайшло свій відбиток у пареміях: **A la aguja bueno hilo y a la mujer buen marido** (Голці — гарна нитка, а жінці — хороший чоловік); **El hombre es fuego, la mujer estopa, viene el diablo y sopla** (Чоловік — це вогонь, а жінка — клоччя. Диявол приходить і дме (і виходить вогонь); **Mujer sin varón, ojal sin botón** (Жінка без чоловіка — як петличка без гудзика). **Un rey es ese pobre hombre cuya esposa es obediente y casta** (Король — це той бідний чоловік, дружина якого слухняна й цнотлива); **Una esposa buena y virtuosa es la joya más preciosa de la vida** (Добра і добродісна дружина — найдорожча коштовність у житті); **Una mujer virtuosa es una corona para su marido**

(Доброчесна жінка — вінець своєму чоловікові); **Una buena esposa es el orgullo y la alegría de su marido** (Хороша дружина - це гордість і радість чоловіка). Благополуччя подружжя можливе тоді, коли між ними складаються стосунки пари. Ця установка спостерігається у пареміях всіх аналізованих мов, семантичне значення парності передано через парні предмети, взаємозалежні предмети, і навіть пряму номінацію.

Соціальна роль вдови має досить високу значущість у пареміях іспанської мови. Очевидно, це пояснюється особливим статусом жінки, котра втратила чоловіка. Майже у всіх прислів'ях англійської вдова отримує негативну оцінку: **Laviudaricalloraconunojoyríeconelotro** (Багата вдова одним оком плаче, а другим сміється). У прислів'ях підкреслюється образ жінки не беззахисною та вбитою горем, а навпаки радісною, що усміхається за допомогою порівнянь та протиставлень.

Також є достатня кількість паремій, які співчують горю жінки: **Todos conocen el dolor de la viuda, no todos se preocupan por la viuda** (Вдовине горе кожен знає, а не кожен про вдову дбає.); **Viudas - dolor de sufrir**; (Вдовіти - горе терпіти.) **El sol de invierno es como el corazón de una viuda**(Зимове сонце - як вдовине серце.); **¡Es mejor quemarse siete veces que quedar viuda una sola vez!**(Краще сім разів згоріти, ніж лише один раз овдовіти).

Ще одна лексична одиниця свекрухи в прислів'ях іспанської мови постає в негативному світлі. Свекруха вважається злісною людиною, що має поганий характер, представляє певну небезпеку для невістки. Очевидно, що негативні характеристики свекрухи виникають, як правило, через розбіжності між нею та невісткою. Ймовірно, саме негативне ставлення свекрухи до невістки стало визначальним для відображення її негативних рис: **Lasuegraylanuerason tempestadytempestad** (Свекруха і невістка — буря); **Lasuegranorecuerdaqueeranuera** (Свекруха не згадує, що була невістка); **Hayunabuenasuegrayestamuerta**(Є одна хороша свекруха і вона померла). У наведених прикладах продемонстровано негативне ставлення до образу

свекрухи, наголошується на тому, що свекруха забула, як колись теж була невісткою. Ці два образи порівнюються з бурею та штормом.

Жінка порівнюється з твариною жіночої статі, рослиною або предметом, з яким асоціюється певна якість жінки: **La oveja y la mujer, puesto el sol en casa estén** (Вівці та жінки на заході сонця повинні бути вдома); **La primera mujer, escoba, y la segunda señora** (Перша жінка - мітла, друга – леді); **Casa sin mujer y barca sin timon, lo mismo son** (Будинок без жінки і барка без керма, одне й те саме); **Un pollo no es un pájaro, una mujer no es un hombre** (Курка не птах, баба не людина); **No seas un gallo, no te conviertas en una campesina** (Не бути курці півнем, не стати бабі мужиком); **Una yegua no es un caballo y una mujer no es un ser humano** (Кобила не кінь, а баба не людині); **No le cantes un gallo a una gallina, no seas dueño de una campesina** (Не співати курі півнем, не володіти бабі мужиком); **Amar a una esposa es mantener una tormenta** (Любити дружину – тримати грозу).

Концепт MUJER є невідкладною частиною концепту «сім'я». Основні уявлення представників іспанського етносу про сім'ю можна подати в наступному аналізі:

- Шлюб як початок сім'ї: **los matrimonios se hacen en el cielo;**
- Відносини між чоловіком і дружиною: **En el marido, prudencia; en la mujer, paciencia;**
- Взаємовплив чоловіка і дружини: **Si quieres ser señor, que tu mujer sea mejor;**
- Обов'язки членів подружжя: **Toma casa con hogar, y mujer que sepa hilar.**

Цей аналіз дозволяє припустити, що для іспанців початком сім'ї є шлюб чоловіка і жінки, які за весь період сімейного життя взаємовпливають один на одного і стають подібними. Очевидним є також те, що в іспанській сім'ї властиве розмежування обов'язків подружжя, тобто існують такі поняття, як жіноча та чоловіча робота.

Загальна характеристика іспанського шлюбу підкреслює її важливість,

як соціального ядра, навколо якого обертаються всі інші явища повсякденного життя, що демонструють наступні прислів'я:

Цей аналіз дозволяє припустити, що для іспанців початком сім'ї є шлюб чоловіка і жінки, які за весь період сімейного життя взаємовпливають один на одного і стають подібними. Очевидним є також те, що в іспанській сім'ї властиве розмежування обов'язків подружжя, тобто існують такі поняття, як жіноча та чоловіча робота.

Загальна характеристика іспанського шлюбу підкреслює її важливість, як соціального ядра, навколо якого обертаються всі інші явища повсякденного життя, що демонструють наступні прислів'я:

- **Más vale casarse que abrasarse;**
- **A los tuyos, con razón y sin ella;**
- **Bueno es ser casado, si no tuviese cuidado.**

Також можемо зауважити, що шлюб в іспанській пареміологічній традиції представлений постаттю чоловіка, коханою дружиною та дітей:

- **Mi casa, mis hijos y mi mujer, todo mi mundo es;**
- **Buena fiesta hace Miguel, con sus hijos y su mujer;**
- **A toda ley, hijos y mujer.**

На прикладі цих паремій ми можемо сказати, що для чоловіка немає нічого важливого за свою дружину та їх спільних дітей.

Також треба обов'язково сказати, що немає такого шлюбу, в якому немає конфліктів.

- **Toda olla tiene su garbanzo negro;**
- **No hay más cruda guerra que entre la parentela.**

Тут ми можемо бачити, що у кожному шлюбі є конфліктна людина.

Очевидно, що концепт сім'я для представників іспанського етносу – це чоловік та жінка, між якими існує міцний зв'язок. Отже, сім'я і жінка є одним із центральних і найбільш значущих в іспанській мові. Про це свідчить велика кількість паремій, які в своєму змісті розкривають майже всі аспекти

подружнього життя і широкий спектр цінностей.

Окрім сім'ї, ще одною складовою концепта **MUJER** є *amor* (любов). Аналіз іспанських паремій показав, що в іспанській пареміології представлені такі смислові компоненти концепту "кохання":

Таблиця 2.1 Смислові компоненти концепту "кохання"

Акціональність	<i>el amor lo conquista todo</i> (Любов перемагає все)
Довготривалість	<i>el amor nunca muere</i> (любов ніколи не вмирає)
Невловимість	<i>Sigue al amor y huirá, huye del amor y te seguirá</i> (Слідуйте за любов'ю, і вона втече, втече від любові, і вона піде за вами)
позитивний статус	<i>Todo el mundo ama a la gente en el amor</i> (Всі люблять закоханих людей)
неконтрольованість, невмотивованість почуття	<i>el amor es ciego</i> (любов сліпа)
наявність перешкод у коханні	<i>El curso del amor verdadero nunca corrió liso</i> (Хід справжнього кохання ніколи не проходив гладко)

На прикладі прислів'я "**De enamorado a loco, va muy poco**", ми бачимо, що коли людина закохується, вона в одну мить може стати божевільним. Людина не контролює свої почуття, емоції, дії. Вона повністю поринає у людину, божеволіє від неї, марить нею.

А в прислів'ї "**El amor es como el agua que no se seca**" говориться, що любов як вода, яка ніколи не висохне. Це показує, що іспанський народ вірить в нескінченне кохання, яке буде тривати завжди.

Прислів'я **“Amor no es quien enciende la flama en el corazón, sino la pareja que mutuamente la mantiene viva”** говорить, що кохання – це не тільки вогник у серці, це ще вміння протримати і зберегти це полум'я та кохання на всі роки.

Первинним денотатом «любові» іспанські словники називають *«почуття, згідно з яким душа шукає блага і жадає насолоджуватися ним»*, виділяється універсальний характер концепту. Значення укладається в розуміння ролі любові між статями: *«пристрасть або велике почуття, яке одна людина відчуває до іншого»*. Додаткові відтінки концепту висловлюють такі його ознаки як *«м'якість, ніжність»*. «Любов» є номінацією об'єкта і висловлює (у множині) любовні відносини. Кохання- перш за все *«тепле, добре відчуття, глибока прихильність, ніжне поклоніння»*.

Фольклор виконує важливу виховну функцію і сприяє збереженню традиційних цінностей і принципів: повага чоловіка, верховенство чоловіка, підлегле становище жінки, привильну поведінку і т. д. Соціальний статус жінки і чоловіка визначається в правилах поведінки, нормах етикету, які, в свою чергу, закріплюють підлегле становище жінки на побутовому рівні. Соціумом не вітається та, яка порушує встановлені правила поведінки в побуті. Визнання того факту, що існують жінки, які слухаються в усьому чоловіка, беззаперечно йому підкоряються, поводяться згідно з нормами моральності і моралі, не скасовує запропонованого правила, що жінку слід випробувати, щоб упевнитися в її благих помислах і скромній поведінці.

Концепт «жінка» володіє в іспанській мові яскравим національним колоритом і багатою палітрою конотацій, а також є ментальним ядром іспанської нації.

Прислів'я та приказки, що представляють собою мікротекст, що лежить на кордоні лінгвістики і етнокультурології, дозволяють зазирнути в експресивний світ предків сучасних іспанців. Лінгвокультурологічний матеріал іспанських паремій рельєфно відображає специфіку концепту «жінка», виявляючи етичні та естетичні пріоритети іспанської нації.

Отже, у даному підрозділі ми виявили ціннісний складник концепту **MUJER**. Нами було проаналізовано приклади, в яких відображено значущість жінки в Іспанії. Із нашого аналізу можна виділити основні характеристики іспанської жінки:

Схема 2.1 Основні характеристики іспанської жінки

Іспанська жінка — це та жінка, яка може поєднувати у собі красу, розум, вірність, слухняність, та балакучість і потворість.

Наразі, сучасна іспанська жінка відрізняється від тої, яку ми уявляємо собі за цими прикладами. Суспільство починає відходити від мачізмів. Жінка споконвічно розуміється як дружина, мати тощо. Тепер її соціальна роль виходить за рамки цього стереотипного розуміння. Наприклад, одностатеві шлюби, які дозволені в Іспанії, або жінки в політиці. Сьогодні жінка не

сидітиме вдома і присвячуватиметься сім'ї, сьогодні вона розвиває себе та свою кар'єру, що було неприпустимим раніше. Сучасна Іспанія – це вже не країна, в якій дама в мантильї проводить час у тіні балкона, спілкуючись зі своїм коханим мовою віяла, що розкривається. В Іспанії зараз фемінізм розвивається семимильними кроками. Сьогодні маятник хитнувся в інший бік: іспанські жінки не хочуть залежати від чоловіків. Типова іспанка не чекає, що її молодик оплатить їй рахунок у ресторані, завойовуватиме її квітами та дорогими подарунками або понесе важкі сумки з супермаркету.

ВИСНОВКИ

Концепт як основний складник концептуальної і мовної картин світу синтезує багатовіковий досвід людства, психологічні, філософські, культурні, етичні та естетичні значущості. Він є засобом і водночас результатом індивідуально-авторського художнього освоєння дійсності.

Проаналізувавши теоретичну частину нашої роботи, ми відзначили, що активне використання терміна «концепт», починаючи з другої половини ХХ століття, зумовило виникнення різних підходів до розкриття цього поняття. Так, концепт розглядають «як ментальний прообраз, ідею поняття», структуру, яка репрезентує знання суб'єкта про світ (М. Слєпньова), «як першодумку, що замінює у процесі мислення певну кількість предметів» (С. Аскольд–Алексєєв), як «джерело першодумки» (Д. Лихачов), «як продукт історії, що відображає еволюцію світу» (Ю. Степанов).

Практична частина роботи була присвячена дослідженню концепта MUJER в іспаномовній картині світу.

Проведене комплексне дослідження концепту MUJER у сучасній іспанській мові показало, що відповідний концепт існує у свідомості носіїв іспанської мови як складне ментальне утворення, яке конденсує різнопланові уявлення про жінку. Ці уявлення експлікуються різноманітними мовними засобами: окремими лексемами, словосполученнями, пареміями, фразеологічними одиницями, тощо.

У ході дослідження першого підрозділу було виявлено особливості лексичної репрезентації концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі, а саме:

- жінка;
- жінка, що досягла повноліття;
- дружина;
- жінка легкої поведінки.

На базі поданих дефініцій можна виділити основні признаки концепту **MUJER**:

- жінка - частина родини;
- жінка має вікові характеристики;
- жінка як частина суспільства;
- жінка має позитивні характеристики;
- жінка має негативні характеристики.

Ключове слово-репрезентант концепту **MUJER** має досить розлоге номінативне поле, що свідчить про щільну репрезентативність концепту на лексичному рівні дає змогу говорити про те, що цей концепт є досить актуальним в іспанській лінгвокультурі.

У другому підрозділі, проаналізувавши фразеологічну профілізацію концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі, ми дійшли висновку, що фразеологізми є важливою складовою мови, адже вони функціонують як у літературному, так і в розмовному плані, збагачують та наповнюють її новим змістом. Щоб краще зрозуміти світ жінок і чоловіків і ставлення різних статей один до одного, необхідно розглядати фразеологічні одиниці з різних точок зору, досліджуючи зовнішність, характер і побут, в цілому весь світ, в якому вони живуть. Жінка постає перед нами або сірою мишею, або пропачою. Жінка в іспанській фразеології представляється слабкою і не дуже розумною панянкою, яка любить багато базікати і надмірно брехати. При її описі складаються такі пари антонімів: вірна дружина - стара діва, цнотлива - гуляща, красива - потворна. Що стосується соціального становища, то всі професії, характерні для жінок, пов'язані з домашнім господарством.

У третьому підрозділі, проаналізувавши пареміологічну профілізацію концепту **MUJER** в іспанській лінгвокультурі ми визначили, що у пареміологічному фонді іспанської мови розкриваються не лише універсалії загальнолюдського життєвого досвіду, а й подаються неповторні зразки національної логіки та світооцінки, що, у свою чергу, дозволяє виявити

особливості мовної репрезентації даного концепту в іспанській мові. Прислів'я і приказки становлять значну частину фразеології і мають багато спільних рис з іншими типами фразеологічних одиниць. Адже фразеологічний фонд будь-якої мови — це потужне джерело для лінгвістичних досліджень, оскільки в ньому зафіксовано досвід народу, що передається від покоління до покоління, його традиції, звичаї, культуру, моральні та естетичні цінності, в синтезованій формі відображено всі універсальні та специфічні категорії і риси життєвої філософії етносу, його національно-мовну картину світу. Паремійний компонент мови не тільки відтворює елементи і риси культурно-національного світорозуміння, а й формує їх. І кожна паремія, якщо вона містить культурну конотацію, вносить свій внесок у загальну мозаїчну картину національної культури. Таким чином, пареміологія знаходиться в тісному зв'язку з культурою певного народу і відображає його менталітет.

Концепт **MUJER** репрезентується в прислів'ях іспанської мови наступними лексемами: *mujer, doncella, esposa, soltera, viuda, madre, madrastra, hija, suegra, novia*. Також ми проаналізували концепти сім'ї та кохання, які є невідкладною складовою концепту **MUJER**. Сім'я і жінка є одним із центральних і найбільш значущих в іспанській мові. Про це свідчить велика кількість паремій, які в своєму змісті розкривають майже всі аспекти подружнього життя і широкий спектр цінностей. Концепт «жінка» володіє в іспанській мові яскравим національним колоритом і багатою палітрою конотацій, а також є ментальним ядром іспанської нації.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у подальшому аналізі концепту **MUJER** у порівняльному аспекті на матеріалі різних мов, а також з урахуванням специфіки територіальних варіативності іспанської мови на матеріалі піренейського та латиноамериканського варіантів іспанської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонина Л. Методика концептуального анализа (на примере концепта ЖЕНЩИНА). *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология»*. 2001. С. 272–282.
2. Алифиренко Н. Ф. Когнитивно-семиологические аспекты лингвокультурологии. *Вопрос когнитивной лингвистики*. 2006, С. 36–44.
3. Андрущенко Ю. Концепт «жінка» у вимірах сучасних гуманітарних наук. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Філологія*. № 1107. Вип. 70. 2014. С. 54–59.
4. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической сематике языка. Воронеж. 1996. С. 104.
5. Барвіна Н. Концепт жінка в українській фразеології: культурні стереотипи. *Лінгвістика*, № 2 (29). 2013. С. 108–114.
6. Балашова Е. Ю. Концепты любовь и ненависть в русском и американском языковом сознании. Саратов. 2006. 262 с.
7. Вильгельм фон Гумбольдт «Избранные труды по языкознанию» М.: Прогресс, 2000. С. 400.
8. Воробйова О. П. Концептологія в Україні : здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*. 2011. №2. С.53–64.
9. Воркачев, С. Г. Концепт счастья в русском языковом сознании : опыт лингвокультурологического анализа : Изд-во Кубан. гос. техн. Унта. Краснодар, 2002. С. 142.
10. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. Москва. Русские словари. 1996. 416 с.
11. Венжинович Н. Ф. Лінгвокультурний феномен концепту (на матеріалі фразеологізмів англійської та української мов). *Наук. вісн. Волин.*

держ. ун-ту ім.Лесі Українки. Сер. : Філологічні науки. 3. 2007. С. 357–361.

12. Выготский Л.С. Психология развития человека. М.: Изд-во Смысл: ЭКСМО. 2008. С. 132-145.

13. Демьянков В. З., Кубрякова Е. С. Когнитивная модель. Краткий словарь когнитивных терминов. Филол. ф-т МГУ им. М.В.Ломоносова Москва, 2003. 256 с.

14. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Вісник Черкаського університету. Серія: філол.науки. Вип.11. Черкаси, 1999. С. 12–25.*

15. Жайворонок В. В. Проблема концептуальної картини світу та мовного її відображення. *Культура народів Причорномор'я. № 32. 2002. С. 51-53*

16. Залевская А. А. Психолінгвістический подход к проблеме концепта. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики. Воронеж. 2001. С. 36-44.*

17. Заньковська Г. Д. Методи дослідження концептів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 19. С. 102–104.*

18. Іващенко В. Л. Типологічна диференціація концептуальних структур як одиниць ментального простору. *Мовознавство. 2004. № 1. С. 54–61.*

19. Иванова М. А. Мир мужчины и мир женщины в русской и английской культурах: (на материале рус. и англ. пословиц и поговорок). *Россия и мир: гуманитарные проблемы. СПб. 2004. С. 141-148.*

20. Каліна Я. Концепт жінка та стереотипні уявлення про її соціокультурну роль у німецькому побутовому анекдоті. *Вісник Запорізького національного університету. № 2. 2009. С. 25–31.*

21. Карасик В. И. Языковые концепты как измерения культуры (субкатегориальный кластер темпоральности). *Концепты. Архангельск, 1997. С. 156-158.*

22. Карасик В. И. Лингвокультурный концепт как единица

исследования. 2001. С.75–91.

23. Карасик В. И., Стернин И. А. Антология концептов. Волгоград : Парадигма, 2005. Том 1. С. 478.

24. Карасик В. И., Слышкин Г. Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сборник научных трудов. 2001. С. 76–77

25. Колесов В. В. Язык и ментальность. Санкт-Петербург : Петерб. Востоковедение. 2004. С. 156–178.

26. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах. Монография. Волгоград : Перемена. 2001. С. 495.

27. Красиков В. И. Концепты в функции философских основоположений. *Язык. Этнос. Картина мира*. Вып.1. Кемерово, 2003. С. 13.

28. Кубрякова Е. С. О ментальном лексиконе: лексикон как компонент языковой способности человека. *Актуальные проблемы современной лингвистики* / сост. Л. Н. Чурилина. Москва : Флинта : Наука, 2006. С. 416.

29. Маслова, В. А. Введение в когнитивную лингвистику. Москва : Флинта, 2011. С. 296.

30. Мацьків П. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі : монографія. Дрогобич : Коло. 2007. 332 с.

31. Никитин М. В. Развернутые тезисы о концептах. *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2004. №1. С. 53-64.

32. Никитина М. С. Концепт любовь как важная ценностная категория для испаноговорящих народов. Москва, 2016. С. 34.

33. Онищенко М. С. Синергетический подход к исследованию концептосферы. *Когнитивная лингвистика : новые парадигмы и новые решения : сборник статей* / отв. ред. М. В. Пименова. М. : ИЯ РАН, (Серия «Концептуальные исследования». Вып. 15). 2011 С. 507–515.

34. Песина С. А. Слово в когнитивном аспекте. Москва. Флинта :

Наука, 2011. 344 с.

35. Пименова М. В. Типология структурных элементов концептов внутреннего мира (на примере эмоциональных концептов). *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2004. С. 82–90.

36. Пименова М. В. Коды культуры и проблема классификации концептов. Язык. Текст. *Дискурс : Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК*. Выпуск 5 [под. ред. проф. Г.Н. Манаенко]. Ставрополь: Изд-во ПГЛ, 2007. С. 79–86.

37. Пименова М. В., Кондратьева О. Н. Концептуальные исследования. Введение : учеб. пособие. М. : Флинта ; Наука. 2011. С. 176.

38. Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород : Закарпаття, 1999. С. 240.

39. Полюжин М. М. Поняття, концепт та його структура. 2015. № 4. с. 212–222.

40. Полюжин М. М. Типологія й аналіз концептів. *Іноземна філологія*. 2009. Вип. 121. С. 80–89.

41. Попова З. Д., И. А. Стернин, Интерпретационное поле национального концепта и методы его изучения. *Культура общения и ее формирование*. Воронеж, 2001. С. 34-56.

42. Попова З. Д., Стернин И. А. Язык и национальная картина мира. Воронеж : Истоки, 2002. 60 с.

43. Попова З. Д. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. Воронеж , 2007. 31 с.

44. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Москва. АСТ : Восток-Запад, 2007. 314 с.

45. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

46. Приходько А. М. Концепты и концептосистемы. Днепропетровск. 2013. 307 с.

47. Розвод Е. В. Методи дослідження лінгвокультурних концептів.

Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. Вип. 4 (305). С. 91–96.

48. Степанов, Ю. С. Концепты: Словарь русской культуры. Москва: Акад. проект, 2004. 824 с.

49. Степанов Ю. С. Концепты. Тонкая пленка цивилизации. М.: Языки русской культуры, 2007. 248 с.

50. Слышкин, Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Воронеж: Перемена, С. 2004. 340 с.

51. Стернин И. А. Типы и концепты. *Концептуальное пространство языка: сб. научн. трудов, посвященных юбилею Н.Н. Болдырева* / под ред. Е.С. Кубряковой. Тамбов. 2005, С. 257-282.

52. Стешина Е. Г. Богатство и бедность. *Антология концептов* [под ред. В. И. Карасика, И. А. Стернина]. Том 7. Волгоград: Парадигма, 2009. С. 138–154.

53. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М.: Языки русской культуры, 1996. 284 с.

54. Филатова, Н. И. Испанские пословицы и поговорки в контексте межкультурной коммуникации. *Теория и практика преподавания иностранных языков культур в различных условиях. Тезисы Всероссийской научно-методической конференции (Лемпертовские чтения -IV)*. Пятигорск: Изд-во ПГЛУ, 2002. С. 127-128.

55. Фрумкина Р. М. Концепт, категория, прототип. Новое литературное обозрение: 2000. С. 2–28.

56. Штерн І. Б. Вибрані топіки і лексикон сучасної лінгвістики. Енцикл. Словник для фахівців з теоретич. гуманіт. дисциплін та гуманіт. інф-ки. Київ. «АртЕк». 1998. С. 336 .

57. Юрченко О. В. Дефініція концепту в сучасних лінгвістичних дослідженнях. *Вісник Запорізького національного університету.* 2008.

C. 268–272.

58. Cantera Ortiz de Urbina J., Sevilla Muñoz J. Contribución al estudio del refranero judeoespañol de Oriente [con correspondencia en francés y en español]. Madrid. 1997. p. 207–324.

59. Douglas Den Uyland Tibor R. Machan Recent Work on the Concept of Happiness. *American Philosophical Quarterly*. 1983. No2. P. 115-134.

60. García Yebra V. El interés por las paremias. Madrid. 1993. p. 11–16.

61. Jaime Gómez J. de., Jaime Lorén J. M^a de. Autocrítica paremiológica. Los refranes españoles enjuiciados por el refranero. Madrid. 1995. p. 117–125.

62. Sevilla Muñoz J., Cantera Ortiz de Ubrina J. Pocas palabras bastan (Vida e interculturalidad del refrán). –Salamanca: Diputación de Salamanca, Centro de Cultura Tradicional. 2002. 325 c.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

63. BuscaPalabra. URL: <https://www.buscapalabra.com/> (дата звернення 05.10.2021).

64. Diccionario Clave. URL: <http://clave.smdiccionarios.com/app.php> (дата звернення 05.10.2021)

65. Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/> (дата звернення 05.10.2021).

66. Diccionario de Sinónimos Online <https://www.sinonimosonline.com> (дата звернення 05.10.2021).

67. Diccionarios.com de Larousse Editorial. Líderes en diccionarios, enciclopedias y obras de referencia. URL: <https://www.diccionarios.com/> (дата звернення: 12.10.2021)

68. Moliner M. Diccionario de uso del español. GREDOS, 1998. p.1519 - 1597

69. Real Academia Española – Vigésima tercera edición. Madrid:Ed. España Calpe

70. WordReference.com. Online Language Dictionaries. URL:
<https://www.wordreference.com/> (дата звернення 05.10.2021).

RESUMEN

Objeto de investigación: existe un concepto de MUJER en la cultura lingüística española.

Objetivo: analizar los medios de representación del concepto MUJER en la cultura lingüística española.

La base teórica y metodológica: logros científicos de lingüistas nacionales y extranjeros (V.I. Karasyka, Yu. S. Stepanova, S.G. Vorkacheva, M.V. Pimenova, A.P. Babushkina, G.G. Sliskina, A. M. Prikhodko, O.O. Selivanova, Z.D. Popova, Y.A. Sternin, M.F. Alefirenko, M.M. Boldyrev, V.A. Maslova).

Los resultados obtenidos: En el curso de nuestro estudio, utilizando las definiciones del concepto MUJER, identificamos rasgos de la representación léxica del concepto MUJER en la cultura lingüística española. Se analizó el fondo fraseológico y premeológico de la lengua española. Una mujer en fraseología española es una joven débil y poco inteligente a la que le gusta mucho charlar y mentir en exceso. En la lengua española, el concepto de mujer tiene características binarias basadas en la oposición. En su descripción, se forman los siguientes pares de antónimos: una esposa fiel - una anciana virgen, una casta - una caminante, una bella - fea. Una mujer española es una mujer que puede llevarse la belleza, la rosa, la vitalidad, el oído, ese equilibrio y esa complacencia en la suya.

Al mismo tiempo, la española busca ver claramente qué hay detrás de los traseros comunes. El éxito de la iniciativa proviene de las máquinas. La mujer está tranquilamente confundida como un escuadrón, la madre es demasiado pequeña. Ahora el papel social es ir más allá de los límites de la mentalidad estereotipada. Por ejemplo, putas unidireccionales, que están permitidas en España, o mujeres en política. Una mujer navideña no se sienta en casa, pero se convierte en un miembro de la familia, este año está desarrollando su propia carrera, que antes era inaceptable.

Palabras clave: *concepto, MUJER, concepto lingüístico y cultural, — fraseología, paremias.*

Декларація академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Серебрякова Юлія Сергіївна, студент(ка) 2 курсу, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, адреса електронної пошти serebryakovau0@gmail.com, - підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему **«Лінгвокогнітивні особливості репрезентації концепту Mujer в іспанській лінгвокультурі»** відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____